

V R T E C

Vsebinska 5. številke

V novo leto (<i>Griša Koritnik</i>)	129
Sveti Trije kralji (<i>Manko Golar</i>)	129
Morje je prebrodil (<i>Ivan Matičič</i>)	130
Veter ledeni (<i>J. Kmet</i>)	134
Okence v mladost (<i>Jože Krivec</i>)	135
Ivanov oče (<i>Polda Tone</i>)	138
Za biser iz pesnikove duše (<i>Lea Fatur</i>)	139
Pevec Francè (<i>Jan. Langerholc</i>)	142
Pastirčkova nebesa (<i>Jože Tomažič</i>)	145
Divji mož in huda muca (<i>Ang. Tavčar</i>)	148
Hišica v čevlju (<i>Krista Hafner</i>)	150
Varujmo naše ptice (<i>Pavle Kveder</i>)	152
Šmučarska koračnica (<i>Anton Debeljak</i>)	156
O zlata otroška doba (<i>Milan Skrbinšek</i>)	157
Naša pošta	159
Skrite stezice	160
Rešitve ugank	na ovitku

Rešitve ugank v 4. številke »VRTCA«

1. Pred jaslice pobožno nocoj vsi pokleknimo in Detece na slami dobrot lepo prosimo. (Čitaj nazaj vsako drugo črko, začnši zgoraj na desni.)
2. O sladka noč božična ti, prelepa si nad vse noči. (Čitaj nazaj v krogu proti levi zunanjo, nato notranjo vrsto.)
5. Zadovoljstva, zdravja, srečnih dni naj novo leto vam deli. (Čitaj od Z na-prej.)
4. Mi pa gremo v Betlehem, da vso bridkost in vse gorje položimo Mu v objem. (3 zvezde — začni z M in vzemi nato vsako tretjo črko proti desni.)

4 uganke so pravilno rešili: *Begunje pri C.*: Mrak Franc, Stražišar Franc, Debevec Jože, Nared Anton. — *Borovnica*: Telban Ivanka. — *Brezovica*: Artač Jože. — *Cerknica*: Stražišar Ivana, Žnidaršič Tonika. — *D. M. v Polju*: Podobnik Ivan. — *Dobernič*: Koželj Rezi. — *Dobropolje*: Mramor Viktor, Rozman Elica, Povlič Micka, Šuštar Mari, Strah Malči, Mesojedec Hedvika, Strnad Julka, Grm Danica, Žindaršič Anica, Hočevan Anica, Zabukovec Milka, Strnad Irena, Gačnik Milka, Zgajnar Anton, Zevnik Anton, Strnad Tomislav, Blatnik Anton, Šuštar Ivan. — *Dobrova pri Lj.*: Ambrožič Francka, Plestenjak Pavla, Sadar Marija, Mikuž Lojzka, Čamernik Verica, Bergant Poldka, Lampret Zofka, Oven Marija, Rozman Marija, Galič Ladko,

(Dalje na 5. strani ovitka.)

»Vrtec« izhaja mesečno. Letna naročnina je za skupna naročila 20 lir (2 liri mesečno), za posamezne naslove pa 25 lir. List izdaja in tiska Ljudska tiskarna v Ljubljani. Zanj odgovarja Jože Kramarič. — Glavni in odgovorni urednik Fr. Ločniškar v Ljubljani, Ulica 3. maja št. 10. — Sklep uredništva je peti dan v mesecu. — Uprava »Vrtca« je v Ljubljani, Kopitarjeva ul. 2 (H. Ničman).

Griša Koritnik

U novo leto

Staro leto se poslavlja,
že zapira v mrak oči,
novo jutro se pojavlja
iz naročja polnoči.

Odložimo suknje stare:
malodušje, skrb in duom,
z novo vero v nove čare
pred slovesnim praznikom!

Belí vitez spe v deželo,
da kraljično prebudi,
uroč poljub ji dá na čelo,
v sončni grad z njo pohiti.

Pohitimo za zastavo
vitezovo tudi mi:
v sončno povedo nas slavo
obnovitvene moči!

Manko Golar

Sveti Trije kralji

Mi smo sveti Trije kralji,
z daljne smo prišli dežele,
gor devet smo prehodili,
rek devet smo prebrodili.

Ta je Miha, on je Gašper,
jaz pa Boltežar sem sveti,
k vam prišli smo z majhno prošnjo,
kot smo lani, prav ob leti.

Voščimo vam zdravja, sreče
in želimo kašče polne žita
ter v kletih mogočnih sodov vina,
v hlevih pa, stoji debela naj živina.

Mi smo Trije kralji, res da
brez zlatá in brez škrlata,
košček kruha prosimo za mater,
za očeta lačnega, za brata.

Morje je prebrodil

Ilustriral M. Gaspari

Pod protjem je zevalo žrelo ...

Lepo sončno jutro na Zasadih. Tinč in Tonca se odpravljata na daljino in nevarno pot. Češminka kuha žgance, v culo pa jima spravlja nekaj suhih krljev za pot ter še, kar je ostalo včeraj od petelina. Kmalu po zajtrku se otroka poslavlja. Oh, kako je to bridko! Kakor je bil včeraj vesel sestanek, tako je danes žalostno slovo, mnogo hujše kakor je bilo pred letom, ko sta prvič odhajala z

doma. Nič ne pomaga, služba je služba, kliče ju z doma kakor dolžnost vojake na vojno. Vsi se na glas jokajo. Nežica in Mihec kar tulita od hudega. Kakor bi odhajala Tinč in Tonca daleč nekam čez morje. Tudi sosedi se poslavljaajo od njiju. Toda od moških, ki so včeraj toliko govorili, ni nikogar tu; odšli so že zgodaj zjutraj podirati in tesat hoje. Včeraj so toliko govorili in obetali, zdaj sta popotnika popolnoma sama sebi prepuščena. Kaj ve Tinč, katera je Jelenja pot in katera je Temna, katera je daljša in katera krajša. On se hoče držati pač svoje poti in sicer tiste od včeraj. To se pravi, najprvo morata priti do oglarjev, nadalje bo pa že kako.

Tako sta šla na pot vsa žalostna in zaskrbljena — in gozd ju je sprejel v svoje neizmerno okrilje. Kar se tiče smeri, sta kar dobro hodila dokajšnji kos poti. Kakor hitro so se pa pričela pota cepiti, je pa Tinč kaj kmalu izgubil ravnotežje. Saj Volkovnjak ne pozna markacij, še manj pa napisov na križpotih, Volkovnjak je nepismen. Nič mu ni za popotne ljudi, še manj za turiste. Naj pridejo skozi, če znajo, ali pa naj se izgubijo v njegovem divjem okrilju.

Včeraj je bila za mlada popotnika lahkota, ko ju je spremljal tod oglar, danes pa vedi, človek božji, kod in kam. Tinč si skuša pomagati iz zagate z včerajšnjo sledjo, ki jo res tu in tam zasledi ter si na ta način pomaga na pravo pot. Je pa jemal oglar včeraj tudi bližnjice, ki jih pa Tinč ne pozna. Oglar je torej včeraj kljub svoji naklonjenosti popolnoma pozabil pomisliti na danes. Kako naj si uboga otroka zapomnita vsa ta neštevilna pota, preskoke in bližnjice? Na to ni prijazni oglar včeraj prav nič pomislil, ko ju je vabil, naj se nazaj grede zopet oglasita. Vabiti je lahko, ali kako pregaziti to divjino! Pot je postajala otrokoma bolj in bolj dvomljiva, tako da sta končno že pričela klicati oglarje. To klicanje je bilo sicer popolnoma na mestu, vendar pa ni imelo koristi, ker se nihče ni oglasil.

»To je pa čudno,« otrese Tinč in znova zakliče: »Hohoo! Oglarji!« Nič. Klic se odbija ob visoka debela in se razdrobi v odmevu.

»Hohó, hohooo!«

Čudovito odmeva. Najsi se tudi kdo klicu odzove, se tudi ta odziv spoji z odmevom — in vse valovi enakomerno skozi goščavo.

Tonca verno sledi skrbnemu vodniku. Nič ne vpraša, kako in kam, saj ona mu popolnoma zaupa. On vedno hitreje stopica pred njo, tu in tam naravnost teče, a Tonca mu kar zvesto sledi. Fant preskakuje s poti na pot, nemiren bega in polagoma zgublja razsodnost. V svoji zbežanosti hlasta za kakimi sledovi, a ne najde drugih kot samo sledi divjadi ali morda celo kake zverine. Tonci se zazdi, da sta krenila popolnoma v obratno smer, zato le ne more zmeraj molčati.

»Saj greva prav narobe, kaj ne vidiš?«

»Narobe?« jo gleda zbežan. »Morda se ti pa le zdi.«

»Nič se mi ne zdi, saj vidim. Če bova tako hodila, nikamor ne prideva,« reče odločno.

Fant je v zadregi. Noče pokazati svoje zbežanosti pred sestrico, da bi ne mislila, kakšen slabič je ali pa vrtoglavec. »Meni se kar zdi, da je ta pot prava,« reče. »No, pa pojdiva nazaj na drugo pot; poskusiva, ven morava na vsak način!«

»I kakopa da morava,« pritrdi Tonca že malce nejevoljna, ko tako vrtoglavitava sem in tja brez glave.

»Le čakaj, že vem,« obstane dečko, ko se hipoma nekaj domisli.

»Na smreko splezam!«

Tonci odleže in se na mestu usede.

Da, na smreko, to je edina rešitev, ako se znajdeš v začaranem krogu, iz katerega ne najdeš nobene poti več in ne vidiš nobenega izhoda. Na smreko, na smreko, visoko, ki bo segala prav do oblakov in s katere boš jasno videl vse, kar hočeš: Zasade, Hruševje, ogelnice. Vse boš imel kakor na dlani: križpota, božje martre, korita in morda celo malinje polje.

Z veliko vnemo pleza Tinč na smreko. Občuti, da je to njegovo zadnje upanje, zadnja rešilna bilka; vrhu smreke ga čaka rešenje. — Je že gori! S hlastnim pogledom se zazre naokrog — gleda v to smer, v drugo, v tretjo, pa prične krožiti zopet od kraja.

»Kaj je, se kaj vidi?« zakliče Tonca zdolaj, že nekoliko nestrpna, ker ne daje on nikakih znakov radosti od sebe.

»Čakaj, da vidim,« odvrne on, pa nestrpen bulji na vse strani.

»No, že kaj vidiš?«

Nič odgovora. Tinčev pogled postaja mračen, žalosten. Saj ne vidi drugega kot samo gozdovje, to neskončno in silno morje, ki mu nikjer ni videti kraja. Mar ni to obupno? Da, s težkim srcem se spušča dol, roke malo da mu ne odpovedo, ves izmučen zdrkne na zemljo.

»Kaj si videl?« ga popade Tonca.

»Malo, ne dosti,« reče in kar popade culo. »Na, pojejva, kar imava, da ne omagava.« S tem jo hoče potolažiti ter odveže brašno.

»Ne maram jesti, če ne poveš, kako je z nama!« se upira punče.

»Tja čez bova zdaj krenila,« pokaže z roko, »tam se vidijo neki lazi.«

»Mar hruševski?«

»Morda, se ne razločijo dobro.«

Ona ga pogleda, pa se ji zbudi novo upanje. Zato seže po brašnu. Fant pa tudi, čeprav nima nobenih posebnih upov. — »Nekam bova že prišla,« si misli in si noče nič več beliti glave.

Ko se pokrepčata, se dvigneta in gresta poskušat novo srečo. Tinč prodira naravnost v tisto smer, kjer je bil videl dozdevne laze. Hodita, prodirata v celo, brez potov, brez steza. Tu in tam pozobljeta kaj rdečih jagod.

»Kje pa so že vendar tisti lazi?« se huđuje Tonca, ko uvidi, da nikamor ne prideta ven.

Kaj naj ji odgovori Tinč, ko niti sam ne verjame več, da prideta na kakšne laze. — »E, nekam že prideva,« ji odvrne, toliko da ji pač odgovori.

Nazadnje se mu pa le zazdi, da se skozi goščo nekaj svetlika.

»No vendar, laz, laz!« zavpije navdušen, pa jo ubere po robu neke doline. »Laz, laz, ga že vidim!« vpije in gazi in se nič več ne ozre, kam stopi. Kakor da je uzrl otok sredi morja ali oazo v pustinji.

Tonca jo ubira za njim in mu je tik za petami, navdušena kakor on; kajti tudi nji se dozdeva, da vidi neko jasnino skozi goščo.

Naenkrat pa fant zakrili z rokami in se z vso silo odžene naprej, se spotakne in pade. — »Pazi!« zavpije Tonci, kajti občutil je, da se mu je vdrlo protje pod nogami. — »Stoj, ne za mano!« ji ponovi. Žal, bilo je prepozno, deklica ni hotela zaostajati in mu je prenašlo sledila. Planila je naravnost čez protje — pa se vdrla...

»Ojej!« krikne v grozi, ko ji zmanjka trdnih tal.

»Roko, roko!« krikne Tinč ter ji plane na pomoč. A preder sam svojim nogam najde trdnih tal, se vdira deklica v protju tako naglo, da je fant ne more več doseči. Ona se pogreza v tla, kakor bi jo goltala zemlja. Fant vidi le še njen prestrašeni obraz ter sliši njen pretresljivi krik:

»Tinč, pomagaj!«

Fant se vrže na protje, obe roki iztegne naprej, da bi še kaj dosegel in zgrabil. Prepozno! Samo nekaj njenih las mu ostane v roki, vse drugo je izginilo v tla... Strašno žrelo brezna zazeva v fanta in mu preti, da še njega pogoltna, ako se le količkaj gane.

»Tinč — po-ma-gaj! — Jooj!« Samo te pretrgane krike sliši, ki se pogrezajo niže in niže...

Z grozo strmi Tinč v zevajočo odprtino. Zdi se mu kakor žrelo ogromne zveri, ki je pravkar pogoltnila ljubljeno sestro — pa bi zdaj zdaj pograbila še njega...

»Tinč — Tinč — po-ma-gaj!«

Še vedno se trga pretresljiv krik iz globeli. Toda Tinč ne more spraviti iz sebe prav nobenega glasu, niti geniti se ne more, ker je ves otrpel od groze in obupa. Venomer in nepremično strmi v od-

prtino, kakor da premišlja, naj se še on požene noter... V resnici ga je zapustila v tem trenutku vsa razsodnost in ne ve prav nič kaj početi. Zdi se mu popolnoma odveč vsako prizadevanje, kar bi mu tudi prihrdil vsakdo, ki je količkaj pri zdravi pameti. Naj se mar požene noter? Komu bo s tem kaj koristil? Še sam sebe bo pogubil. Naj ji zakliče noter, kaj naj ji zakliče? Nekaj bodrilnega ali nekaj za poslednjo tolažbo? He, škoda vsake besede.

Slednjič ga pa le nekaj vrže na noge — pa zakliče na vso moč:

»Na pomooč!«

Silovito se lomi odmev skozi neprodarno goščavje. Klic potaplja-jočega sredi razburkanega morja... Kdo naj pride? Pa četudi pride kdo na pomoč, kaj naj pa sploh počne in kaj naj rešuje? Joj, kje je že Tonca! Mar misli, da bo čakala nanj in na njegovo pomoč? Joj, kje je že zdaj! Ona je že — Ne, Tinč ne sme razmišljati o tem, kajti zdaj zdaj se mu bo zvrtilo v glavi.

»Na pomooč!« zakriči znova, ker ne ve kaj drugega početi.

Toda zle misli ga znova popadejo, strašne slutnje se mu po sili vrivajo. Kje je Tonca, kam pada? O, groza, kaj če ne vodi to žrelo morda prav do pekla! Vse je mogoče, saj Tinč je že večkrat slišal, da stanujejo v breznihi zlovesče in hudobci, oziroma hodijo skozi brezna iz pekla na zemljo. O, strah božji, Tonca je izgubljena! Morda jo imajo že hudobci v krempljih. Saj so v protju čakali nanjo pa jo potegnili noter... Usmiljeni Jezus! Tinč prične nekaj moliti in se v grozi odmika od brezna.

»Po-ma-gaaj!«

Kaj, še vedno sliši njene klice? Za božji dan, kako je to mogoče? Tinč iznenaden prisluhne in se plazi zopet k žrelu.

»Tinč, Tinč, pomagaj!«

»Ho-hoo! Tonca!«

»Tinč — reši me!«

»Kaj si še živa?«

»Šeee!«

»Kje pa si?«

»Ne vem, tu doli.«

»Kaj nič več ne padaš?«

»Nič več.«

»Si se kam ujela?«

»Ne vem. Držim se za neko skalo.«

»Za skalo si se ujela?«

»Jaaa.«

»Pa si se kaj pobila?«

»Ne vem. Joj, tu je tako temá, strah me je! Reši me, Tinč!« Strahotno bobnijo klici po breznu, noter in ven, gor in dol.

»Saj pridem pote.«

»Pridi!«

»Le dobro se drži, Tonca, ne smeš se izpustiti!«

»Hitro pridi!«

»Precej pridem.«

»Reši me!«

Fant odstopi, ves je zbezan. »Hvala Bogu vsemogočnemu, samo da ni Tonca pogubljena!« vzdihne glasno. »Nimajo je hudobci, nimajo, nimajo!« Kar vrti se mu v glavi, nekaj spričo strahu, nekaj spričo nenadnega upanja.

»Na pomooč!« zakriči, ker ne ve drugega.

»Reši me, Tinč!« prihaja šibek klic iz globeli.

»Čakaj, Tonca, grem po vrvi!«

Po kakšne vrvi? Kam? Fant že zopet ne ve, kaj govori in kaj obljublja. Poprej ji je zaklical, da pride ponjo. Kako naj pride ponjo, saj nima lestve! Kam naj gre po vrvi, kam naj gre po lestvo? Tinč se samo hlastno ozira okrog sebe, a ne ve, kam bi planil. Lestva, lestva! Vprašanje mu vrta v glavi, kako napraviti lestvo?

Nestrpen prične begati sem in tja pa gleda, kje bi se našlo kaj primernega. Išče, išče in se v mrzličnem iskanju oddaljuje bolj in bolj. Najde vendar dolgo in tenko bukovo deblo, ki leži na tleh; morda čaka, da ga odpeljejo. Kar hlastno ga popade Tinč pa zadene na ramo. Ko ga pa nekaj časa nese, pa le pomišlja, kaj mu bo to deblo? Saj Tonca vendar ne zna plezati! Na mestu vrže deblo na tla in bega dalje. E, če bi imel sekiro! Sekira, sekira, ta mu zdaj pleše po glavi. Toda kar ni, ni, kaj bi si toliko ubijal glavo z rečmi, ki jih nima pri roki. Z velikim nemirom gazi dalje. Obupni klic iz brezna, ki mu neprestano brni po glavi, ga neusmiljeno tira dalje.

Nazadnje zapazi ležati na tleh dolgo neokleščeno jelko. Brez pomisleka se vrže nanjo. Da, ta bo prava! Tenka je, dolga pa tudi in že dovolj presušena. O, hvala tisti sekiri, ki jo je posekala in pozabila nanjo! Kar besen ji prične Tinč lomiti veje. »Prav, to bo pa lestva!« reče zadovoljen, da, naravnost srečen, ker je našel končno, kar je iskal. Lomi veje, toda ne prav do debela, temveč tako, da pušča rogovile, ki naj služijo kot klini pri plezanju. Izvrstno je pogodil Tinč, boljše ni mogel.

»E, tudi brez sekire se kaj napravi,« govori sam s seboj. »Hvala Bogu, samo da ni Tonca pogubljena! Sam čudež jo je obvaroval, da ni strmoglavila globlje. O, le počakaj, Tončica, prinesem ti lestvo in ti jo postavim noter. Ti se boš lepo oprijela klinov — pa boš plezala in plezala — in nazadnje prišla ven. Tonca, rešil te bom, rešil!«

Z mrzlično naglico lomi. Ko dolomi do kraja, odlomi še vrh, z veliko težavo sicer, a odlomi ga le. Tako, zdaj pa na ramo! Pa le ni tako lahko, kot si je mislil. Kar svetlo pogleda, ko si zadene deblo na rame. Zdaj pa dirkaj, če moreš, s takim bremenom na rami. Kolikor te ne teži teža, te ovira njegova dolžina in pa še rogovile. Kakor nalašč za prodiranje skozi goščo. Pa Tinč gre kolikor more, za rešitev sestrice se mu ne zdi nobeno breme pretežko. Le urno, le urno, Tonca se težko drži! Omagala bo in strmoglavila v temne globine! — Vse priganja Tinča, vsaka misel ga neusmiljeno tira naprej. Postaja mu vroče, nekaj zaradi teže, nekaj pa spričo velike bojazni za Tonco. (Dalje.)

J. Kmet

Veter ledeni...

*Veter ledeni
brije čez polje,
mi smo pa vedno
židane volje*

*Ukamo, poiemo,
zimī nagajamo,
z vetrom veselo
v polju zaražamo.*

*V klance fjitimo
zopet s sanmi,
kot ptički letimo
čez dol in ravni.*

Okence v mladost

»Jutri dopoldne moraš priti, Fefka! Naših ne bo doma, ker bodo šli sušit, bova sama!« sem naročal sosedovi Fefki.

Lep in sončen julijski dan se je tedaj pomikal h koncu. Le malo nad hribi je še lebdelo sonce. Grabe so bile že vse zavite v pajčolan sinjega mraka, gorice po hribih pa so se še najlepše zlatile pod sončno lučjo in si kar nekam oddihavale od neznosne dnevne pripeke.

Fefka je bila v sosesčini edin otrok mojih let. Najini starši so se med seboj sprli in to celo prav hudo, zato tudi nama niso pustili drug k drugemu zahajati. Zato sva se vedno tem bolj veselila dne, ko so bili naši z doma in se je lahko prikradla k meni.

Fefka je nosila dolge, v kito spletene lase in s koščkom upognjene žice spete na tilnik v klobčič. Dolgo krilo, umazano in razdrapano, čez in čez zašito s pisanimi krpami, je morala nositi za starejšo sestro. Novega ni nikoli nič dobila. Bila pa je živa in razposajena. Vedno je prišla k meni s kako novo mislijo ali načrtom.

Bilo nama je takrat menda kakih šest let. Toliko pač, da se z vso otroško natančnostjo spominjam tistih dni in dogodkov.

Fefka je prišla v prevelikih rokavcih, da so ji drobne rokice molele iz širokih rokavov.

»Zidala bova!« sem ji zaklical naproti.

»Zidala? Kaj bova zidala?« je vprašala in se zasmejala.

Pod staro ukripljeno slivo za hišo, kjer je bil moj prostor za igranje, sva čepela, ravnala in gladila zemljo ter ruvala travico, ki nama je bila v napoto.

»Tu bova sezidala cerkvico! Zraven zvonik in zvonove bova obesila notri!« sem ji razlagal in risal s prstkom po zemlji načrt.

»Kje bova pa dobila zvonove? Misliš take, da bodo zvonili?« je bila radovedna.

»Take! Take! Boš že videla, kako bo lepo, ko bo vse gotovo!«

V drobnih pesteh sva nanosila iz gorice tam poleg ilovnato prst in pripravila nekaj drobnih in suhih trsovih šibic in paličic za streho. Slive, ki so se trebile in jih je ležalo vse polno po tleh, sva zbrala na drug kupček, da bi jih uporabljala med blatom kot opeko.

»Danes jo bova sezidala, jutri pa bova vozila zvonove in jih obesila v zvonik,« sem ji dejal.

»No, povej, kje bova dobila zvonove?« je silila v mene. »Povej, Jože! Če mi nočeš povedati, pa kar sam zidaj!« mi je zagrozila.

»Veš, tiste velike slakove cvete, ki kakor zvonovi visijo s trsja, bova poiskala. Pod grabico doli sem jih videl precej.« Zamahal sem z roko in pokazal po gorici.

Iz steklenice, ki sem jo prej pripravil, sem iztočil na kup zemlje vodo in jo z rokami premečkal. Mehko in mastno blato sem napravil, da se mi je oprijemalo rok.

Začel sem zidati. Za kak prst debelo plast sem delal na zarisano zemljo. Ko sem zgradil prvo temeljno vrsto, sva jo občudovala od vseh strani. Celo ostala sva in jo ogledovala od daleč kakor sosedovi, ko so zidali hlev. To se nama je zdelo posebno imenitno.

»Viš, tu bo pa zvonik! Tam bo oltar. Vse bova napravila!« sem ji kazal.

»Na, slive dajaj vmes!« je rekla in mi jih dajala v blatne roke.

Polagal sem jih pod opeko po blatu. Nanje sem deval novo plast blata. Celo na vrata in okna sem se spomnil in jih nisem zazidal. Hotel sem, da bi bila najina cerkvica vsa taka, svetla in lepa, kot sva jo videla ob nedeljah, ko sva šla k maši. Domenila sva se tedaj, da bova imela v bodoče lahko mašo kar doma in nama ne bo več tako proče na dolgi poti v cerkev.

Oh, kako lepo bi bilo! Pa kako neki, ko ona ni smela k nam. Najini starši se niso marali, tudi nama niso pustili, da bi se shajala.

Sonce je stalo nappično na nebu, ko sva polagala na steno že paličice za streho. Nanje sva položila široko trsovo listje, da ne bi blato padalo skozi. Nato sva ga lepo pokrila z blatom. Ob sončni pripeki se je šproti sušilo, zato se ni bilo bati, da bi se bil zid zrušil. Z redko ilovnato vodo sva stene lepo zalila, da so bile gladke.

»Še zvonik! Kje bo že ta stal?« je spet spraševala.

»Tu v kotu ga bova zgradila!« sem pokazal na prostorček pri oltarju. »To bi jutri naredila, saj naših spet ne bo doma. Tudi zvonove bi obesila notri.«

»Jutri bova tisto napravila! Zdaj moram domov. Mama me že kličejo. Popoldne bom nosila vodo. Če prideš v grabo, se bova videla pri studencu.«

Popoldne sem občudoval od vseh strani svojo cerkvico in srce mi je igralo od veselja. Presrečen sem se smehljal sam pri sebi in jo že v mislih videl, kako lepa bo z zvonikom. Sam bi ga bil popoldne zidal, pa sem raje čakal, ker sem hotel imeti Fefko zraven.

Zoečer se je prvi vrnil oče. Ne vem, kako je mogel vsako malenkost pri hiši takoj opaziti; hudo je kričal nad menoj in vzel celo šibo ter me pošteno nasekal.

»Zakaj si ves blaten? Zato ti kupujem obleko! Ves dan delam, da zaslužim za kruh in obleko, ti jo boš pa tako po nepotrebnem trgal in mazal. Jutri boš sedel tu pred hišo! Ves dan, da se mi ne ganeš nikamor več! Zapomni si to!«

Ihtel sem in niti ene same besedice nisem mogel spraviti iz sebe. Na lojpnem pragu sem čepel in se zvil v klobčič. Bolečine so me pekle. Sam nisem nikjer opazil, da bi bil blaten, oče pa je našel takoj. Ko bi bili vsaj že mamika doma, bi me bili mogoče malo zagovarjali. Potegnili bi se k njim in jim visel za krilo. Pa jih ni hotelo biti od nikoder. Moji pogledi so se izgubljali kar v prazno. Kakor kup nevolje sem lačen ždel na pragu in čakal, da bi dobil kos kruha. Oče se na mojo lakoto ni spomnil, sestre in mamike pa še ni bilo.

Jokaje sem se v mraku zvijal mamiki okrog nog, ko so se vrnili. »Mamika! Mamika! Jaz sem tako lačen!« sem zavaljal.

»Revček mali! Ti atek niso nič dali?« je vprašala in me pobožala po glavi.

»Ne dajaj mu kruha! Bo drugič bolj priden!« je zabičal oče mamiki. »Ves se je pomazal kot pujssek. Nemarnež! Za hišo je mazal po zemlji,« se je kregal, da sem se še tesneje oprijel za krilo in tiščal solzen obraz vanjo.

Mamika so me potegnili za suknjič s seboj in me porinili k ognjišču pred peč. Iz žepa so potegnili kos sirovega štruklja in mi ga stisnili v roke.

»Hitro pojej in se ne obiraj!« so mi pošepetali.

Stisnil sem se v kot in vgriznil dišeč kos štruklja. Kako je bil vendar dober štrukelj iz bogate kmečke hiše ali tudi kos dišečega kruha, ki so mi ga vedno naša mamika prinesli v žepu domov! Naš domači kruh,

kadar smo ga sploh imeli, je bil pa tako suh in oster. A sirov štrukelj! To je bila najboljša slaščica na svetu. Slajše še poznal nisem.

»Kdo je to naredil?« je začudeno vprašala Fefka prihodnjega dne, ko sva stala pred porušeno cerkvico. Poteptani kosi blatnih sten so ležali na kupu razvalin.

»Najbrž snoči atek, ki so me kregali,« sem žalosten odvrnil.

Spogledala sva se. Na jok nama je šlo. Brez besed sva sedla na ožgano travo in zrla na najin poteptani trud. Saj bi se bil razjokal, a me je bilo pred Fefko malo sram. Tudi njej je moralo biti hudo, ker dolgo ni spravila besede iz sebe.

*

Nekoč v lanskem poletju sem hodil po Halozah. Kar tjavdan sem se napotil po stezah med vinogradi in lazi.

Neko nedeljo sem taval po docela neznanih krajih. Že nekje blizu Sv. Trojice sem bil. Nenadoma sem naletel na Fefko, mojo edino najboljšo prijateljico iz mladih dni. Prava haloška mati je postala. Stala je ob oglu koč: podolgovatega in bledikastega obraza, globljih oči kot v tistih srečnih daljnih dneh, v obleki iz plavkastega blaga in z zguhlenim dolgim predpasnikom. Zrasla je v veliko žensko.

Po nekaj besedah sta se pripodila od nekod njena dva otroka: fantek in deklica. Starejši, fantek, je že eno leto hodil v šolo.

»Za Boga! Kaka pa sta? Vaju ni nič sram?« je zarohnela nad njima, ko sta se je oprijela za krilo in se za njo skrivala. Meni je tiše pošepetala: »Ves ljubi dan rijeta za koč po blatu. Zidata, stavita, mažeta, to gre od jutra do večera!«

»Saj sva bila tudi midva taka! Kaj boš vendar huda za to!« sem jo potolažil. »Edino to imajo ti haloški otroci. Tudi midva nisva imela nikoli vozičkov, ne koles, niti nobene izmed toliko lepih, dragocenih in drobnih igračk, ki se jih veselijo drugi otroci. Pa bi jima uničila še to veselje! Še prehitro bo tega konec in bo k njima poseglo življenje s svojo roko.«

»Ča pa sta vsa blatna. Poglej ju! Rekla sem že, da jima bom vse podrla,« se je hudovala.

»Saj se menda še spomniš na najino cerkvico!« mi je padlo v glavo in sem ji obrnil misli na dolga leta nazaj. »Kako nama je bilo hudo, ko sva jo našla porušeno!«

Mehko me je pogledala, se nasmehnila čisto materinsko vdano in molče prikimala. Otroka sta spet odbežala.

»Pojdiva pogledat, kaj ta dva mažeta!« me je povabila.

Pod veliko hruško sta čepela in zidala iz blata koč in hleve. Potuhnila sta se, malo ju je bilo sram, ker me nista bila vajena. Po nekaj besedah smo postali kar prijatelji.

»No, streho vama bom pomagal narediti,« sem se sklonil in segel po blatu.

»Poblatil si boš vso obleko. Ti je še vedno do takšnih stvari?« se je porogljivo zarežala Fefka.

»Veš, s tako malo otročadjo je lepo graditi. Kar zazdi se ti, da si sam še vedno tako majčken in ti morejo take blatne kočke biti v veselje.«

»Kar rada bi bila še enkrat tako mlada! Škoda, da ni mogoče,« je Fefka vzdihnila.

»Vidiš, zato se moramo zdaj igrčkati s takimi malimi, da prehitro ne pozabimo na tiste lepe dni,« sem dejal.

Čez malo časa sta se me otroka tako navadila, da sem jima moral povedati o cerkvici, ki sva jo s Fefko pred davnimi leti gradila ...

Ivanov oče

Ilustriral Lakovič Vladimir

Kajžarjev Ivan je bil sirota: sirota brez očeta, kakor jih je na tisoče po vsaki vojski. Vse, kar je v mladosti preživel, je pozabil, le en sam dan mu ni šel iz spomina.

Lešnikov je bil takrat nabral na grmovju, ki si je pravkar oblačilo zlato jesensko obleko. S Klančnikovim Tončkom sta jih nabirala, s Tončkom, ki je bil že večji in je poznal vse steze od Planj pa tja do starih Lazov. Polne žepe sta jih dobila.

»Tudi za mamó jih bo nekaj,« je mislil Ivan. »Vesela bo in še opazila ne bo, da sem si raztrgal hlače.«

In res ni opazila. Saj se niti ozrla ni, ko je Ivan vstopil. Ob mizi je slonela in krčevito ihtela.

»Mama! Zakaj jočeš?«

Hip molka se je Ivanu zazdel strašno dolg.

»Mama!« Tudi Ivan je zajokal.

Čez dolgo se je mati dvignila, uprla v Ivana rdeče, objokane oči, stegnila predse suhe roke in komaj slišno dahnila.

»Ivan! Pridi! Samo tebe še imam!« je rekla in poljubila sinčka na čelo.

»Mama!«

»Ivan! Očeta so ti ubili!«

Ivanu se je zatemnilo pred očmi. Videl je bojne poljane vse krvave in pomandrane. Kakor črna tančica, s katero pokrijejo mrliča, je ležal dim vsenaokrog. Tu, Ivanu se je zdelo čisto blizu, je stal njegov oče. V vojaški obleki se je zdel Ivanu tako lep kot še nikoli. »Le kaj dela?« je ugibal Ivan. Pa ni mogel videti. »Najbrž piše pismo za mamó,« je uganil Ivan. Oče je bil brezskrben, kakor da ne bi vedel, da so sovražni možje čisto blizu. Morda je mislil, da so vsi ljudje tako dobri kakor on, ki ni nikomur storil žalega.

Potem se je smrdeči dim za hip nekam razgubil in Ivan je prav dobro videl, kako se je v daljavi zasvetila puška; nihala je za hip, nato obstala: »Kam je nameril?«

»Očka!« — Pa je bilo prepozno. Dim se je še bolj razgubil. Očka se je še za hip lovil, nato skrčil roko, v kateri je bilo pismo, in omahnil. Iz rane na čelu je curljala kri in tekla na nedopisano pismo.

Samo za hip je bil Ivan zbledel, nato pa se je zavedel. Doma je bil, saj ni bil na bojišču. Mama je stala ob njem, a bila je objokana.

Torej je le res, niso bile sanje.

Pri fari je zazvonilo mrliču. Zvonilo je z edinim zvonom, ki mu je vojska prizanesla. Ljudje, ki so pospravljali zadnje pridelke, so se odkrili in molili za kajžarja, ki je padel v vojski.

Lakovič

Preobrnilo se je leto, dve in tudi tretje se je že iztekalo. Ivan je že nosil dolge hlače in kar dobro je že prijel za delo. Vse iz mladosti je že pozabil, le črni dan očetove smrti je še vrtal vanj.

Mir je bil spet po svetu in vse je bilo, kakor bi se ne bilo nič zgodilo. A očeta ni bilo in Ivan se je nerad spominjal na one ljudi, ki so mu ga ubili.

Pa so se v četrti jeseni moške domenili, da bodo postavili padlim vojakom spomenik. Sredi vasi, nasproti cerkve so ga postavili. Z zlatimi črkami so vklesali v črn marmor imena junakov. Ni jih bilo malo; iz Krnice šest, med njimi kajžarjev oče. Kakor svetlo odlikovanje se je blestelo ime in s svojim bleskom zakrivalo črni dan smrti.

O vseh svetih so ga blagoslovili. V dolgi vrsti so stali pred spomenikom sorodniki padlih. Ivan je stal poleg matere. Samo včasih je ujel zateglo besedo govornika, ki je slavil junake. Ivanovo oko je strmelo v kip vojaka vrhu spomenika: v grozni bolečini se je krčilo vajakovo telo. Še en hip in omahnil bo. Puška mu je že drsela iz odrevenele roke, kolena so mu klecnila. Le obraz je bil dvignjen in s pogledom se je zazrl nekam v daljavo. Skoraj nekaj veselega je bilo na tem obrazu. Bog ve, kaj je videl v svoji smrti. Morda je zagledal svoje ime, ki bo z zlatom napisano v večni marmor.

Tudi Ivan je z očmi preletel zlata imena. Ograja, ki je obdajala spomenik, se je Ivanu zazdela kaj čudna. Same velike granate, prav takšne, ki so nekoč pred leti sejale smrt. Med seboj so bile spete s težkimi verigami. »Tako, v verige ste uklenjene, da ne bi komu storile kaj žalega,« si je mislil Ivan in dobro se mu je zdelo.

Ivanu se je zazdel spomenik nekaj lepega. Kakor oltar v cerkvi je stal sredi vasi. Ob njem so se ljudje spominjali trpljenja, ki so ga prestali med vojsko.

Kajžarjev Ivan se je pogosto spomnil na zlato ime na spomeniku. Kadar koli je šel mimo, se mu je oko zazrl v daljavo, kakor padajočemu vojaku vrh spomenika, in tiho je zašepetal: »Tak je bil moj oče!«

Lea Fatur

Za biser iz pesnikove duše

Ilustriral Godec Fr.

Omar El-Bun je bil pesnik modrijan, ki je znal razvozlati vse vozle. K njemu so prihajali mlajši pesniki, kadar so bili užaljeni in zapostavljeni. Kajti začeli so se majati stebri starih lepih navad. Nič več ni deževalo pesnikom častnih oblek, turbanov, mošenj zlata ... Ni bilo več ne Harun El-Rašida, ne Hišama, ne sto drugih slavnih kalifov, ki so napolnjevali pesnikom usta z dragulji, jih sprejemali s častjo, vladarje uma in vede. Saj je mrtev vladar, ki ga ne hvali pesem in dvor, v katerem ne slišiš pesmi, je gluh in prazen ...

Harun El-Rašid je podaril pesniku Džafarju častno obleko, vredno več tisoč zlatov.

Hišam je povabil pesnika Hamada na svoj dvor in mu je poslal pet tisoč zlatov potnine. Podaril mu je dva sužnja, dve natovorjeni kameli in petdeset tisoč zlatov.

El-Obeid je zapustil sto častnih oblek, dve sto z zlatom vezenih svilenih srajc in sto turbanov z demantno zaponko.

Kalif iz dobe Omar-El-Buna, čigar imena niso marali imenovati pesniki, pa je razglasil in poslal povabila pesnikom:

»Pridite, ljubljenci Alahovi! Pridite in razsvetlite moj temni dvor! Vsako pesnitev nagradim bogato: z zlatom odtehtam snov, na katero je zapisana, naj bo to papir, svila ali koža. Pogoji za nagrado pa je tak: Pesnitev mora biti izvirna, izpesnjena samo za naš dvor. Če bi bila že znana na mojem dvoru, odpade nagrada.«

Rod pesnikov se je razveselil:

»Še bo sijalo sonce na naša vrata!«

Zaprl so se v svoje hiše. Ozirali so se vse noči v zvezde. Brat ni več zaupal svojemu bratu in prijatelj je skrival prijatelju svoje delo. Vsak je razprezal svoje misli na široko — da bo več teže, več nagrade.

Pa so se zgrnili na kalifov dvor kakor kobilice na plodno polje. Potem se je godilo vsem po vrsti tako:

Kalif je zbral pesnike in velmože v slavnostni dvorani. Kalifov pribočnik Izradin je omenil še enkrat pogoje. Kalif je mignil najstarejšemu izmed pesnikov.

Prevzet od lepote svojega dela, uverjen, da dobi tako imenitno nagrado, je vsak navdušeno prebral svojo pesnitev. Kalif je sedel mirno, ves zatopljen v poslušanje. Tako tudi njegov pribočnik.

Ko je pesnik končal, sta se spogledala kalif in pribočnik. Potem si je pogladil kalif brado in rekel sožalno:

»O luč Arabije! Krasna je ta pesnitev, velik je umotvor — ali nova ni! ... Znam jo jaz, zna jo moj pribočnik in na dvoru imam sužnjo, ki jo zna tudi.«

ln gladko je ponovil kalif pesnitev, ponovil jo je pribočnik, ponovila jo je sužnja ... Tu ni pomagal ugovor — ti trije so znali in tako dokazali velmožem in pesnikom, da ta pesnitev ni nova. Drug za drugim so nastopali pesniki, drug za drugim so odhajali poraženi, osramočeni. Kaka čarovnija tiči za tem? Ima kalif kakšnega džina (duha) v službi, ki mu prenaša misli?

Tako tožijo in pripovedujejo pesniki Omar El-Bunu. Pesnik modrijan posluša, premišljuje in sklene:

»Poskusim še jaz in se prepričam, če drži, kar si mislim. Potolažite se, tovariši, in upajte: nagrade bo za nas vse dovolj.«

Omar El-Bun se zapre v svoj dom. Išče besed in dogodkov, ki si jih ne moreš zlahka zapomniti. Opisuje na dolgo in na dolgočasen način potovanje princeze Lale Ruk na cesarski dvor v Delhi. Enakomerno, utrudljivo teče popis. Ne moreš se živeti vanj, ne moreš se oprijeti ničesar.

Ko je bila dolgočasna umetnina nared, jo je naložil Omar El-Bun na dve kameli. Napravil se je po beduinsko, si zagnil obraz z litranom in je tako prispel nespoznan na kalifov dvor.

Bilo je vse, kakor so mu pripovedovali mlajši tovariši. Kalif ga je sprejel v slavnostni dvorani, Izradin je bil na kalifovi desni. Zagrinjalo za prestolom se je gibalo. Omar El-Bun stisne usta. Kalif ga nagovori:

»Pozdravljen, sin puščave! Kako da si osrečil naše oči?«

Pesnik se prikloni in opazujoč zagrinjalo, govori:

»Tja v našo puščavo je prišel glas o premodrem pokrovitelju vede in umetnosti, o prejasnem kalifu, ki gre po poti svojih slavnih prednikov — blagoslovi naj jih Allah!

Dušo mi je raznašalo od radosti, vzbudila se je v meni pesniška žila. In spenil sem tvoj neuredni služabnik tebi na slavo potovanje princeze Lale Ruk na cesarski dvor v Delhi. Dovolj, da položim svoje delo pred tvoj blesteči prestol.«

Kalif pogleda svojega pribočnika. »Dolg naslov jima ni kaj všeč,« ugame Omar El-Bun. Izradin ga vpraša slovesno:

»Poznaš pogoje, sin puščave?!«

Dozdevni beduin se prikloni. Kalif mu da znak in beduin začne zaspano in enakomerno; požira cele zloge, zadrždra, postoji, se zaleti.

Kalif se premika nemirno, pogleduje pribočnika. Pribočnik je nestrpen, posluša v zagrinjalo — in za zagrinjalom vzdihuje nekdo.

Lala Ruk potuje in se razgovarja s svojimi mojškrami, to se vleče brez konca in kraja ... Kalif je zaspan, velmožem se zdeha, samo pesniki čakajo napeto, kakšen bo konec Laline in beduinove poti. Pa tudi njim se povesejo veke.

Vse po dvorani dremlje. Kalif se pregane, ko konča beduin, in se prikloni:

»Na tvojo slavo, kalif! Si slišal že kdaj to pesnitev, ali je na tvojem dvoru kdo, ki bi jo ponovil?«

Kalif si drgne brado, Izradin stresa glavo, za zagrinjalom se nekdo joče.

Ker je nehal žuboreti ta uspavajoči glas, se prebudi vsa dvorana, se prebudi in zastrmi: kalif molči, kalif je v zadregi, si drgne brado, Izradin se trese za svojo glavo. Vražji beduin! Izplačal je kalifa. Nagrada mu gre ...

Kalif vidi škodoželjne obraze. Se prebere. Ne sme pokazati, da ga je spomin prevaril.

Dostojanstveno veli beduinu:

»Resnično, sin puščave! Kakor vir si v pesku. Te pesnitve nisem še slišal. Pokaži torej svoj spis, da ti odtehta zakladničar z zlatom papir, svilo ali kožo ...«

Beduin se prikloni:

»Izvoli, presvetli vladar, in pošlji sužnje na dvorišče, da prinesejo kamen.«

»Kamen?!« se prestraši kalif. »Kamen?!« gre po dvorani. Beduin se klanja:

»Oprosti, sonce naše! Sem v taki bedi, da nisem zmogel ne za papir, ne za svilo. V puščavi je ležal že od nekdaj marmornat steber. Moja želja, da te proslavim, je bila tolika, da sem oklesal Lalo Ruk vanj. Naj bo steber tvojim poznim potomcem v spomin...«

Kalif zagradi za sabljo — rdeče mu zapleše pred očmi. Tak beduin, nepoznan in nesladen, se bo norčeval iz kalifa. Pa beduin vrže zagrinjalo raz glavo — in »Omar El-Bun!...« gre po dvorani. Vladar-pesnik se upokloni pred vladarjem dežele:

»Jaz sem to, svetli kalif! Prišel sem, ne zaradi nagrade, ampak zaradi svojih prevaranih bratov. Bisere svojega uma in srca ti poklanja pesnik, vrni mu biser za bisere, kakor tvoji slavni predniki, sicer ti utone v temini ime...«

Kalif se je umaknil. Zakladnico so izpraznili, pretežak je bil steber. Pred Omerjem El-Bunom je ovrastel kup zlata. Pa je poklical vse tiste tovariše, ki so se lovili za kalifovo nagrado. Delil je in delil...

»Kako si uganil?« so ga izpraševali. Modrijan jih pogleda: »Naučite se opazovati in misliti: Kalif ima izboren spomin, si zapomni vse, kar sliši prvič, Izradin si zapomni, če sliši drugič, in tista sužnja zna, če sliši tretjič.

Kalif je ponovil, tako je slišal Izradin dvakrat, ko je ta ponovil, je slišala za zagrinjalom skrita sužnja trikrat. Nobene čarovnije ni bilo pri tem, samo misel na nagrado vam je zatemnila razum.«

Ko se ustavi karavana v puščavi, ko posedijo potniki po večerji okoli ognja, si pripovedujejo o nekdanjih slavnih modrijanih, o močnejših kalifih, ki so se klanjali vladarjem duha.

Jan. Langerholc

Pevec Francè

Ilustriral E. Sajovic

Iz dalje se je slišala stara cerkvena pesem, ki je postajala vedno bolj razločna.

»France poje,« so rekali ljudje, ki so ga slišali in poznali. Nato so pa prerokovali: »Vreme se bo spremenilo.«

Pevec pa je pel s svojim razklanim glasom in se ni menil za ljudske opazke. Jasno so se čule besede njegove pesmi:

*»Za Bogom i časitimo i Marijo najipirej,
izi serica zidihinimo ki Mariji i sedej,
keri donis izi siveta nje duša jenuj telo
odi anigelicu vizeta nešena vi nebo...«*

Kmalu se je prizibala na prag visoka postava Francetova.

»Ali ti tako poješ, France?« ga je nagovorila hišna gospodinja.

»Malo poskušam, mati, pa ne gre več. Ti še veš, mati, kako sem jaz včasih pel.«

»O še dobro, France, še dobro. Če si zapel na vasi, te je poslušala cela vas, če si zapel v cerkvi, je vse gledalo nazaj na kor.«

Če bi France danes živel, bi ga gotovo dali v pevske šole, njegov glas bi bil njegovo premoženje in bogastvo. V tistih časih pa petja še niso znali toliko ceniti. Tako je bil France skoraj za eno stoletje prezgodaj rojen. Dobro, da se tega ni zavedal.

»E, mati, včasih sem pel, včasih. Danes pa ne gre več. Danes pa gre: E-, e-, e-, kakor bi odpiral podove duri.«

»Še imaš glas, France, še!«

»Glas že, a je ves polomljen. Pojem, kakor bi vrane strašil...«

Skoraj se mu je zableščala svetla solza v očeh.

»Mati, tole sem mislil: če bi dobil pri vas malo večerje. In pa če bi mogel prenočiti.«

»Bo, France, bo. Kar malo počakaj. Sedaj še nimam nič pripravljene. Potrpeljenje je božja mast, saj veš.«

»Samo tisti je revež, ki se z njo maže, ali ne?«

»Boš že prenesel tisto malo revščine.«

»Bom, bom. Pri vaši hiši bom lahko potrpel.«

»Posteljo boš pa dobil kar v hiši za pečjo.«

France je bil pošten berač. Vrh tega še domačin. In pa snažen. Kakšne golazni ni prenašal s sabo. Zato so ga domačini še kar dosti radi sprejemali v hiše. Dobil je pošteno večerjo, po večerji se je pa potegnil na svoje ležišče in sladko zaspal. Kaj zaspal, zažagal, dreto je vlekel... Tako, da je domači sin Tonček s strahom pritekel iz hiše k materi z novico: »Mati, France pa kar grmi v hiši.« In še koliko časa je Tonček živel v misli, da pevec France dela grmenje, kadar spi.

France je spal in se naspal, menda za dva dni. Podili ga niso, njemu se pa tudi ni nikamor mudilo.

Ko se je pozno zjutraj prebudil, ga je bilo pa zares strah.

»Bog mi pomagaj! Marija, pomagaj! Kje pa sem?« se je zadiral na vse grlo. »Pomagajte, dobri ljudje, pomagajte!«

»France, kaj pa je?« je kakor v eni sapi zaprašala hišna gospodinja.

»Oh, Micka, ali si ti tudi tukaj!«

»Seveda sem.«

»Povej mi, no, kje pa sva!

Kam sva zašla? Kam so naju zavlekli?«

»Kje sva? Pri nas.«

»To ne more biti res!«

»Kako da ne?«

»Samo skozi okno poglej, med kakšnimi ljudmi sva! To niso ljudje, to so divjaki! Gotovo naju bodo pojedli.«

France je gledal skozi okno. Ni pa vedel, da je šipa tako brušena, da človeka pokaže v napačni podobi. Če si pogledal skozi šipo bolj na spodnji strani, si videl človeka s kratkim životom in podolgovato glavo, če si pa pogledal skozi šipo bolj zgoraj, si pa videl skozi okno človeka s strašansko dolgim životom, na katerem je čepela komaj za čebulo debela glava.

»No, poglej še ti, da boš vedela, kam so naju pregnali.«

Gospodinja je bila že vajena pogleda skozi okno.

»Nič hudega,« mu je rekla, »poglej, tale, ki tam stoji, je sosedov Jaka.«

»Ne bo res! Sosedovega Jaka poznam. Ta pa ni sosedov Jaka.«

»France, ti le napačno vidiš. Vstani, pa boš videl, da se motiš.«

»Ne vem, če bi... Če nisi tudi ti s temi razbojniki zmenjena?«

»Bodi no pameten! Ali ga imaš še od včeraj malo preveč?«

»Ne, tisto ne. Ampak človek ni nikoli dosti previden.«

Nazadnje je France vendarle vstal in se prepričal o tem, kar je povedala gospodinja.

»Veš ti, mati, sanjalo se mi je, da so me žandarji odgnali nekam, sam ljubi Bog v nebesih more vedeti, kam. Ko sem se prebudil in zagledal tamle zunaj take čudne človeške postave, sem pa mislil, da so me res prignali nekam med divjake. Čisto sem mislil, da me bodo še danes pojedli. Ne veš, kako sem vesel in srečen, da sem res še doma.«

Franceta je bilo malo sram, ker se je tako debelo zmotil...

»Micka, lepo te prosim, nikomur ne pravi tega.«

»Saj ni to nič hudega. Koliko se jih je pri nas že takole zmotilo.«

»Nič ni. Ampak, veš, ljudje imajo jezike. Kaj bi lahko iz tega spletlil! Posebno če naša Špela za to izve.«

»Ali se je bojiš?«

»Kaj bojim! Ampak miru ne bom imel pred njo ne podnevi ne ponoči. Veš, pameten človek ima pa le rad mir.«

»Če boš še eno zapel, bom pa tiho.«

»Samo če boš res. Saj veš, kakšne ste ženske.«

»Ali imaš mene tudi za tako?«

»Ne! Tebe ne! Ampak veš, kaj sem rekel, da človek ni nikoli zadosti previden.«

In zapel je znano pesem: »Koo vi jasinem pasu pirimiglja...«

France je pel kot star cerkveni pevec navadno le cerkvene pesmi. Umazana popevka ni prišla nikdar iz njegovih ust. Nikdar! Še za svetne pesmi ni dosti maral, čeprav je vedel, da niso pregrešne.

Na ponovno zagotovilo, da ne bo nihče zvedel, v kakšnem strahu je bil France tisto jutro, je odjadrал svojo pot naprej. Z njim pa je odjadrala tudi njegova pesem, njegova verna spremljevalka na vseh njegovih potih.

»Kaj morem za to,« se je včasih opravičeval, »s pesmijo sem bil rojen, s pesmijo bom umrl.«

»Saj vemo, kako si pel,« so ga marsikje ustavljali, »jokal si, ko si prišel na svet. Za teboj pa ne bo nihče jokal.«

»Kaj! Jokal sem? Jaz, pa jokal! Kdo ti je to natvezel?«

»Saj vemo, da je to pesem nas vseh. Vsi smo tako peli, ko smo prišli na ta ljubi, okrogli svet.«

»Jaz pa nisem. Jokal pa že ne!«

Pa se je za čuda izpolnilo tudi Francetovo prerokovanje, da bo s petjem šel tudi s tega sveta. Takrat je bil v župniji organist Polde. Tudi njega je bilo samo petje. Pa sta se nekega dne s Francetom domenila, naj bi mu pevci zapeli vsaj eno pesem pri pogrebu.

»Bomo!« se je moško oglasil Polde.

»Samo ne za denar! Jaz vam ne bom drugega zapustil nego pot za seboj.«

»Nič ne de,« je odgovarjal Polde. In je tudi držal besedo...

Pastirčkova nebesa

(Ljudska)

V starih časih še ni bilo po gorah mnogo križev, kapelic in cerkva kakor dandanes. Planinčani so bili vsak na svoji planini sami za sebe in le redkokdaj so šli drug k drugemu v vas. Tudi v cerkve so zahajali le poredko, nekateri pa sploh ne.

Tiste dni je živel pri nekem planinskem kmetu pastirček, ki so ga vzeli za svojega. Pasel je ovce po travnikih, golarnah, fratah in gošči. Nič ni vedel o ljubem Bogu, nikoli ni videl križa, zidane kapelice, niti cerkve. Bil je velik nevednež. Zapomnil si je le kmetove besede: »Glej, da ne izgubiš ne belih ne črnih ovac, sicer ne prideš v nebesa!«

»Kje pa so nebesa?« je vprašal pastirček svojega gospodarja.

»Nebesa so nad nami, nad modrim nebom, nad svetlimi zvezdami. Gor pa vodi ozka pot, obrastla s trnjem in ostrogo,« ga je poučil kmet.

Pastirček si je zapomnil, da ne sme izgubiti ovc, sicer ne pride v nebesa, kamor da vodi ozka in trnjeva pot — in gonil je v ranih jutrih in poznih večerih ovce z jagnjiči na pašo.

Nekoč je bila hudo vroča večerka, ko so se ovce ob robu zelenega gozda lepo pasle, jagnjiči pa so skakali in se igrali. Tedaj si je urezal z give ob potoku vejo in si izmezgal piščal. Legel je med modrikasto cvetje v frati, gledal v modro nebo, po katerem so se vozili beli oblaki, ovčke so jim pravili. Piskal si je na svoji pastirski piščali neznano pesem, pesem o jagnjičih, o modrikastih cvetovih frat, o zibanju hojkinih vrhov v vetriču, o modrem nebu, nad katerim da je nebo. Iz frate je prizvanjalo njegovi pesmi zvonkljanje ovčjih zvoncev, vmes pa se je tedaj prizibal po vrhovih smrek in jelk srebrn zvon iz daljave... Vse to ga je prevzelo, zaspal je in sanjal...

In sanjal je o prelepem belem jagnjiču, ki je stal na brvi nad potokom: bel je bil kot sneg božičnih poljan, okrog glave pa mu je sijalo sonce. Vabil ga je z glavo na pot, trnjevo in ozko... Jagnjič ni bil iz njegove črede, zato je šel za njim čez slabo otesano brv po ozki stezi med malinjem in ostrogo ter modrikastim cvetjem planinskih frat. Kar se beli jagnjič zaplete v trnju in grmovju, da ne more nikamor več. Milo ga prosi pomoči. Tedaj ga pastirček reši in si ga dene okrog vratu. Jagnjič stisne glavico k pastirčkovemu ušesu in pravi: »Kar po tej stezi me nesi, zakaj ta steza vodi v nebo!« Tako nosi jagnjiča po vedno bolj ozki stezi, v trnju je izgubil svoje javorjeve cikle in noge so mu bile že vse razprskane in krvave...

Tedaj se predrami iz sanj: nikjer ni bilo belega jagnjiča, ne potoka z brvjo, utihnilo je zvonjenje srebrnega zvona iz daljav, tudi ovčjih zvoncev ne čuje več. Kliče ovce po imenu, prisluškuje, a nobenega glasu od nikoder. Izgubil je svoje ovce...

Izgubil je svoje ovce ter jih začel iskati po modrikasti frati, po temni gošči, vedno dalje med hojkami in jeliči. Vedel je, da je izgubil ovce, a izgubil se je tudi sam v planini, o kateri so pravili, da lahko hodi človek po njej dan in noč, a še ne najde poti iz nje...

Kar se znajde na ozki stezi, strmi in trnjevi. »Nekam bom že prišel!« Hodi po njej in hodi, steza je vedno bolj strma, noge ima že razprskane in krvave. Hodi in hodi, ko zazvoni na vrhu planine

srebrn zvon. Razveseli se ob misli: »Morda pa pelje ta steza v nebesa?« Tedaj ni čutil več bolečin na nogah, stara drvarska steza se je ugladila, vedno bolj širila. Med smrekami in hojkami pa je vedno več rdeče večerne zarje... Kar zagleda sredi hojk in smrek zelenomoder travnik, sredi njega pa belo cerkev, oblito z zahajajočim soncem.

»Nebesa!« Tedaj je stopil okrog cerkve in v zidu našel odprta vrata. Ob vratih pa je stal prelep bel angel, ki ga je prijel za roko ter peljal v cerkev. Skozi barvana okna je sijalo zahajajoče sonce na zlat oltar. V oltarju pa je sedela belo oblečena Mati z Detetom v naročju. Dete ga je klicalo in mahalo z ročico. Prelepo je bilo tukaj, saj pastirček ni še nikdar videl cerkve, in mislil je, da je v nebesih.

Zazvonilo je v večerno zarjo nad planino: da, ta srebrni glas je že slišal popoldne na frati. Zvonjenje je kmalu prenehalo in v cerkev je stopil cerkovnik. Tedaj je izginil angel, rdeča zarja je za okni izginila in zlati oltar Matere z Detetom v naročju je utonil v mraku. Stari cerkovnik je hotel pomoliti zdravomarijo ter nato zakleniti težka vrata, ko je našel pastirčka.

»No, zdaj pa le pojdiva, da lahko zaklenem!« je dejal cerkovnik.

»Tu v nebesih je tako lepo! Naj ostanem tu!« je prosil pastirček.

»Čez noč ne moreš ostati tu, ker moram cerkev zakleniti! Le pojdi z menoj, boš pa jutri spet šel v cerkev!«

»Cerkev? Kaj niso to nebesa?«

»Prava nebesa so nad zvezdami, to je pa le cerkev, podobna nebesom.«

Pastirček je bil žalosten. Cerkovnik pa ga je prijel za roko in ga odpeljal k župniku v župnišče. Župniku je cerkovnik vse povedal, kako je našel v cerkvi pastirčka, ki misli, da je bil v nebesih. Župnik je tedaj poklical svojo sestro, da naj prinese večerje za dva, za njega in pastirčka. Po večerji je pravil pastirček o ovcah, ki jih je izgubil, o sanjah, o trnjevi poti, ki da pelje v nebo... Hodil da je zelo dolgo, prišel do cerkve, da sedaj ne zna več domov in da želi ostati blizu cerkve. Župnik je sprejel pastirčka tako dolgo, dokler se ne bo zvedelo, od kod in čigav je.

In tako je ostal pastirček v župnišču pri župniku in njegovi sestri, ki je lepo skrbela zanj. Nekega dne pa je šel pastirček na župnikov vrt, kjer se je sprehajal med rožami. Bila je huda vročina, zato je šel po beli stezici proti obzidju, kjer se je spenjal temnozeleni bršljan. Tam pa je stal velik križ, ves skrit v zelenju. Pastirček, ki še nikoli ni videl Križanega, velikega v naravni velikosti, je od strahu padel na kolena...

»Vstani, pastirček, in nič se me ne boj!« je spregovoril Križani.

Pastirček je vstal in vprašal: »Kdo te je pa pribil na ta les?«

»Zlobni ljudje.«

»Čemu so te pa pribili?«

»Ker sem bil predober.« Na njegov obraz je legla žalost.

»Na tem soncu ti je gotovo zelo vroče! Pomagal ti bom!« In stekel je v župnišče, kjer je opazil kos modrega platna. Vrnil se je s platnom, postavil si je leste, splezal po klinih do njega ter ga ovil. »Bolje bo v tej vročini! Ali hladi?«

»Hladi.« Tedaj je še lahen vetrič zazibal bršljanove vejice, da so mu zasenčile obraz, listje je pa migljalo in delalo hlad.

»Jesti ti tudi ne dajejo? Gotovo si lačen!« Zopet je stekel v župnišče. Ko mu je župnikova sestra dala obed, je počasi zajemal, štel žlice in gledal, da ne bi preveč pojedel. Ko je sestra odnesla obed še

svojemu bratu, je pastirček zbežal s skledico h Križanemu na vrt ter splezal po klinih.

»Nekaj sem prinesel! Gotovo si lačen!« Ponudil mu je skledico, njegova roka je zapustila žebelj in prijela posodo. Izpil je ter se pastirčku lepo zahvalil. — Tako je pastirček donášal hrano sleherni dan, sedel pri njem, poslušal, mu delal družbo. Postala sta velika prijatelja.

Pastirček pa je bil vedno bolj zamišljen, vedno je v prostem času ostajal na vrtu, vedno bolj je hujšal, tako da je nekoč župnik vprašal svojo sestro, če mu ne daje dovolj hrane, ali če je bolan.

»Njegova skledica je vedno prazna. Sama sem že opazila, da je vedno rad sam, zamišljen. Res čudno. Odslej bom pazila nanj!« — In res, za večerjo mu je postavila zopet polno skledico na mizo, odšla v sobo ter čakala, kaj bo. Kmalu je zaslišala njegove korake po hodniku, po stopnicah. Tedaj je stopila k oknu, ki je bilo obrnjeno na vrt. Čudo! Na lestvi je stal pastirček ter nutil svojo skledico z večerjo Križanemu. Takoj je to sporočila bratu.

»Ko se vrne, ga pripelji sem!«

Kmalu se je pastirček ves zadovoljen vrnil v kuhinjo ter odložil prazno skledico. »H gospodu moraš!« in ga je odpeljala k bratu.

»Lepo mi povej, pastirček, kam nosiš hrano!« je velel župnik.

»Tam na vrtu visi na lesu med bršljanom ubog Človek, zapuščen je, brez obleke, lačen. Zato sem mu nosil hrano, mu delal družbo, ko je tako sam.« Na župnikovem licu so se pokazale solze. »O, pastirček, kako si srečen! Le nosi mu hrane in mu delaj družbo! Samo to te prosim, da mi vse poveš, kar ti je govoril!«

»Ravno nocoj mi je dejal, da naj mu prinesem samo še jutri, potem pa bo on dal meni svoj kruhek in skupaj ga bova zavžila.«

»To ti je dejal?« — se čudi župnik. »Pastirček, prosi ga, če smem tudi jaz k njegovemu zajtrku!« Pastirček obljubi in odide takoj na vrt, župnik pa moli na svojem klečalniku vso noč.

Naslednje jutro je pastirček zopet nesel zajtrk Križanemu, pokleknil predenj ter prosil: »Veš, prijatelj moj, snoči sem moral župniku vse povedati. Lepo te prosim, če sme tudi on k tvojemu zajtrku. Tako dober je bil z menoj, zato te tudi jaz prosim zanj. Prosim te!«

Križani je sklonil glavo in prikimal.

»O, kako si dober!« Takoj je stekel v župnišče praviti veselo vest.

Tedaj je župnik sedel za mizo in napisal svoj testament. Kar je imel, je razdelil med siromake in sestro. Nato je molil vso noč.

Drugo jutro pa je peljal župnik pastirčka v cerkev, da mu je pri sveti maši stregel. Jutranja zarja je pordečila zlati oltar, kjer je sedela Mati z Detetom v naročju. V tišino so zadonele pastirske piščali in ovčji zvončki. Zopet je videl zelene travnike, kjer cvete cipruš, malina in ostroga, kjer se pasejo bele in črne ovce z jagnjiči, nad njimi pa je modro nebo z ovčkami posuto, po vrhovih smrek in hojk pa je prizvonil srebrni zvon. Tedaj ga je zajela sladka utrujenost. Izginjal je zlati oltar, iz tal pa je zrasel zelen bršljan, med njim se je prikazal velik križ s Križanim, moder plašč mu je nalahno valovil v vetriču, veje so se zibale in lističi so se obrnili proti njemu... Tedaj sta zapustili njegovi roki žebelje na križu, nalahno je stopal navzdol na bela marmornata tla, kjer sta klečala župnik in pastirček. Vzel je tedaj Križani zlati kelih in podal obema svoj kruhek... Nato je odložil zlati kelih, razprostrl svoji roki, od koder sta posijala dva sončna žarka... Takrat sta se zgrudila mrtva na bela marmornata tla in dva bela golobčka sta odletela v prava nebesa...

Divji mož in huda muca

Ilustriral Žnidarčič Anton

Tisto leto je bila silno huda zima. Kmet Dolinar je zjutraj zapregel konja v sani in se odpravil v gozd po drva. Škipalo je pod nogami, ko je stopal za konjem. V gozdu je bilo zelo tiho, gozd je počival. Ptice ni bilo tukaj, preselile so se na Dolinarjev vrt, prenočevale so v Dolinarjevem skednju in jedle so na Dolinarjevem dvorišču. Le zajčje, srnje in lisičje stopinje so se sledile v snegu. Pa še nekdo je hodil po gozdu: križem je bilo v mehkem snegu slediti stopinje velike gole človeške noge. Dolinar se ni menil za vse te tihe dokaze gozdnih prebivalcev. Priganjal je konja, naj hitro stopa, da bosta prej opravila. Ko sta prišla v bukovje, je konj mahoma obstal, hrzal je in s prednjo nogo kopal v sneg. Mož je tudi obstal in gledal, zakaj konj noče dalje. In glej, tam v snegu pod največjo bukvo ob poti se je sklanjal divji mož, brskal je po snegu, ga kar z roko odmetaval in iskal žir ter ga zobal. A le redko je dobil kako dobro zrno, ker večja in polna zrna so že jeseni pobrale veeverice in gozdne miške.

Kmet Dolinar je že poznal divjega moža, ker mu je nekoč pomagal v gozdu dvigniti prevrnjen voz, zato se ga ni ustrašil. Hitro je pomislil, da je sedaj prilika, ko se mu lahko oddolži za uslugo in povabil je divjega moža s seboj. Ko mu je dopovedal, da bo dobil jesti, je bil pripravljen iti z njim. Kmet je obrnil konja in sani in pognal. Divji mož je vdano stopal zadaj, toda silno težko je hodil. Od lakote je bil oslabil in noge so ga bolele, od mraza so bile vse razpokane. Kmetu se je mož smilil, ustavil je konja in povabil moža na sani. In tako je Dolinar pripeljal domov divjega moža namesto drva.

Povabil ga je v hišo, toda divji mož nikakor ni hotel prestopiti hišnega praga. Gospodinja mu je na dvorišče prinesla veliko skledo z mlekom zalitega močnika in zelo velik kos kruha. Mož je sedel na tnilo in jedel. Medtem pa se je ves čas oziral na kup listja v listnjaku. Mislil si je: tu bi bilo pač boljše prenočevati kot v skalni duplini v gozdu. Ko je pojedel, je pokazal v listnjak. Gospodar je razumel in je prikimal. Mož je šel v listnjak, ki je pred vetrom dobro zavarovan stal med hlevom in skednjem, izgrebel v kupu listja jamo in se zaril vanjo. Zaspal je in spal vse popoldne in vso noč.

Odslej je divji mož vso zimo redno vsak večer prenočeval v Dolinarjevem listnjaku in bi bil najbrž tudi v letnem času, da se ni zgodila neka nezgoda.

Zgodaj spomladi, ko se je le še v kaki senci krpa snega jokavo upirala toploti in so si otroci osvojili zeleneče trate, je prišel neko popoldne v vas mož z medvedom. Otroci so se ju razveselili, se usuli za njima in ju spremljali od hiše do hiše. Pred vsako hišo je mož udarjal na boben, medved je plesal in prislužila sta si dar. Tu je dal gospodar par novcev, tam gospodinja klobaso in kos kruha. V neki hiši so dali medvedu kuhanih suhih hrušk, v drugi z medom namazanega kruha. Ko sta obrala vso vas, sta se odpravila dalje proti samotni Dolinarjevi kmetiji. Tu sta dobila prenočišče. Možu so postlali v izbi pri peči, medveda so dali v listnjak in ga z verigo priklenili k steni. Medved je bil utrujen od celodnevne potovanja in plesa in je v listju hitro zaspal.

Pozno ponoči je prišel divji mož. Nesreča je hotela, da je šel prav ob tisti steni, kjer je ležal medved, in je v temi stopil nanj. Medved, nevoljen, da ga nekdo budi iz spanja, je jezno zarenčal, se vzpel kvišku, s tacami zgrabil moža in ga tresel. Mož se je silno prestrašen otresal medveda. Krepko sta se spoprijela. Končno je zmagal divji mož, zlomil je medvedu eno sprednjih tac. Ko je medvedov objem popustil, je mož skokoma zapustil listnjak in tekel proti gozdu, ves čas v strahu, da mu morda huda žival sledi.

Jutrnji svit ga je našel že sredi pobočja visoke gore. Tu se je ustavil, in ko se je prepričal, da živali ni za njim, se je utrujen usedel na skalo in si ogledoval krvaveče in pekoče rane. Bilo jih je precej, ker medved ima ostre kremplje in močne zobe.

»To je bila huda muca, to je bila huda muca,« je ponavljal sam pri sebi.

Pri gorskem studencu si je rane izmil, nato je z ostrim kamnom kopal iz zemlje korenine zdravilnih zelišč in jih je polagal na rane.

Mrzlo je bilo še na gori, toda v dolino si ni upal vrniti, ker se je bal hude muce. Poiskal si je zavetje v skalni duplini ter se zdravil in hranil s koreninami, dokler ni tudi na goro prispela pomlad in natrosila po planini raznih dobrih zelišč.

Vse poletje je ostal na gori in dobro mu je bilo. Divje koze so mu dajale mleka, planina in gozd pa dosti dobrih sadežev. Sklenil je, da se nikdar več ne vrne v dolino, kjer imajo tako hude živali.

Toda pozno jeseni, ko je sneg pokril gorske vrhove in mu je mraz drugoval in ko sta še oba spuščala po pobočju proti dolini, sta pred seboj tirala divjega moža. Umikal se je snegu in mrazu in tako je prišel zopet v svoj gozd nad Dolinarjevo kmetijo.

Spomnil se je dobrega Dolinarjevega močnika in toplega listnjaka, a spomnil se je tudi hude muce in si ni upal približati hiši. Posedal je na obronku gozda in gledal proti listnjaku. Ko tiste hude živali le ni bilo iz listnjaka in je tudi na dvorišču ni videl, je začel upati, da je morda odšla.

Nekega dne je Dolinar vozil gnoj na njivo pod gozdom. Kar zasliši iz gozda:

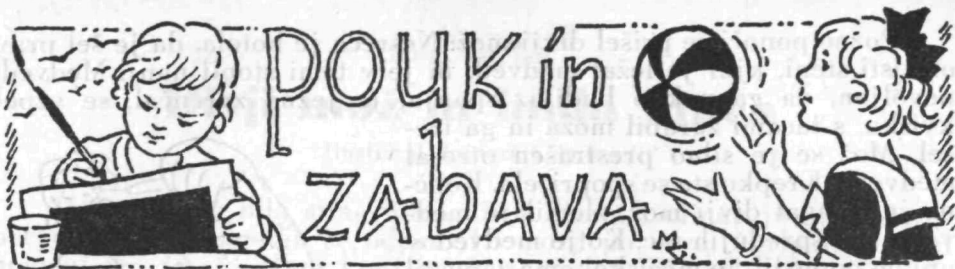
»Kmet, ali imaš še tisto hudo muco?«

Ozre se proti gozdu in vidi, da vprašuje divji mož. Takoj se je spomnil medveda in sedaj mu je bilo jasno, zakaj je imel medved zlomljeno taco. Seveda, z divjim možem sta se tepla. O, saj njemu se je zdelo, da je bilo tako.

Povedal je možu, da nima več hude muce in da se tudi nikdar več ne bo vrnila.

Mož je potolažen in vesel zopet šel k Dolinarju in se še sedaj vsako zimo vrne tja.

Krista Hafner — Ilustrirala Marija Vogelник

Hišica v čevlju

Sinja ptičica

Čez čas je rekla Mica: »Vidiš, kako je Bog dober. Vsega nama je dal, kar sva si pozelela: lepo, veliko hišo, štiri in štirideset dečkov in še to ljubko deklico. Zdaj morava pa kar na delo, da oskrbiva to veliko družinico.«

»Oh, saj bom rad delal, ko vem, za koga delam,« je rekel Tine in si zavihal rokave.

»Ampak še prej morava poiskati našim malim imena. Brez imen vendar ne morejo hoditi po svetu.«

Tine se je popraskal za ušesom: »To bo težko, ko jih je toliko.«

»V koledar poglej,« je rekla Mica.

Tine je vzel s police koledar in skupaj sta iskala imena svojim otročičem. Najprej so prišli dečki na vrsto: Tinče, Binče, Minče, Nejče, Drejče, Pepče, za vse je bilo imen dovolj in nič posebno nista izbirala. Ostala je le še deklica brez imena.

»Za to morava pa nekaj posebnega izbrati,« je rekel Tine. »Ena sama deklica med štiriinštiridesetimi dečki, to je nekaj posebnega. Zato mora biti tudi ime, ki ga ji bova izbrala, nekaj posebnega.«

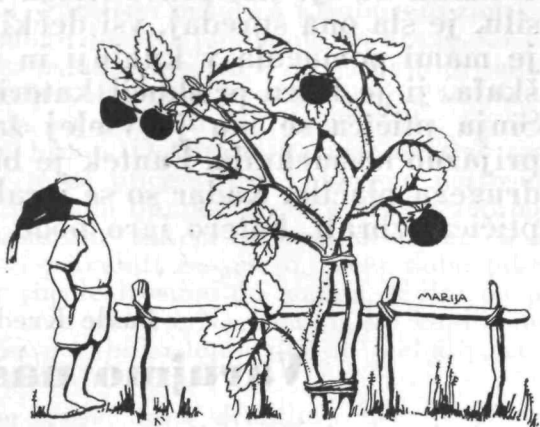
Mica si je še enkrat ogledala deklico in rekla: »Sinje oči ima kakor svišč in v predpasniku ji perutničke frfotajo kakor ptičici, kadar leta. Kar Sinja ptičica naj bo.«

»Sinja ptičica,« je plosknil Tine z rokama in še enkrat vzel deklico v naročje. »Nič lepšega ni na svetu, kakor si ti, Sinja ptičica.«

Družinica

V hišici v čevlju je bilo odslej vedno vse živo. Mati Mica in oče Tine sta delala od ranega jutra v pozno noč, da sta oskrbela številno družino. Tine je pripravil okoli hiše velik vrt in ga zasadil z zelenjavo vsake vrste. Zraven je posadil tudi nekaj grmičev borovnic in rdečih jagod, ki so kot velika drevesa rastla na vrtu, da so imeli otroci vedno dosti sadja. Mica pa se je ves dan vrtela po hiši, pospravljala je, kuhala in zraven še otroke vzgajala. Učila jih je, da so bili pridni, mirni, da se niso pretepali med seboj in so njej pomagali pri delu, pa tudi očetu Tinetu na vrtu.

V hišici je bilo vedno vse v najlepšem redu. Tine je napravil vsakemu otročičku lepo posteljico iz orehovih lupin, vsakemu je postavil mizico iz smrekovega lubja, vsakemu je prinesel borov storžek za stolček in vsak otrok si je moral zapomniti, kje je njegov prostor in ga ni smel zamenjati z drugim. Kadar je imela čez dan čas, je Mica učila otroke brati in pisati. Kmalu so znali vsega Cicibana na pamet. Zvečer pa, ko so plegli v posteljice, se je k vsakemu posebej sklonila, vsakega posebej poljubila in pokrižala ter mu voščila zlate sanje.

Vitezi

Posebej še je Mica učila svoje otroke, da se morajo lepo obnašati. »Otroci iz take imenitne palače, kakor je naša, se morajo dostojno obnašati,« jim je govorila. Naučila jih je prositi in zahvaliti se. Kadar so bili pri mizi, so bili vsi odkriti. Nikoli se niso pretepali, suvali ali si kazali jezikov.

Posebej pa je Mica učila dečke, da se morajo viteško obnašati do svoje sestrice Sinje ptičice. Ta

je bila ljubljenska vseh hišnih prebivalcev in bratje so se obnašali do nje kot pravi vitezi. Kadar so šli opoldne h kosilu, je šla ona spredaj, vsi dečki pa v parih za njo. Kadar je mami pomagala v kuhinji in ni mogla dvigniti težkega škafa, ji je hitro priskočil kateri izmed dečkov na pomoč. Sinja ptičica se mu je vselej zahvalila in se mu zraven prijazno nasmehnila. Fantek je bil zadovoljen in si ni želel drugega plačila. Kadar so se igrali, si je smela vedno Sinja ptičica izbrati, katero igro bodo igrali. (Dalje.)

Pavle Kveder

Varujmo naše ptice

Že konec oktobra nam je sneg obetal dolgo zimo. Otroke so snežinke vzradostile, starši pa so zaskrbljeno gledali skozi okna na prezgodnji sneg. Toliko potreb je za preskrbo družine! Hrane, kuriva in oblek je treba, posebno še v zimskih dneh.

Ta prvi sneg nam je bil nekako opozorilo, da se naj pripravimo na zimo in njene sitnosti. Takrat, ko so goste snežinke jadrale po ozračju, je mala sinička vedrila na našem oknu. Lačna in prezebajoča je iskala zavetja. Takoj smo ji natrosili drobtinic in si naredili nalogo, da bomo letos kar najbolj skrbeli zanjo in njene pernate tovarišice. Zakaj in kako?

Ptičje melodije nas kratkočasijo in razveseljujejo skoraj celo leto. Ne samo to: sadovnjaki so navadno domačija pisanobarvastih družinic, ki so se udomačile v njih, ker je tam navadno dosti hrane. Gosenice, jajčeca, črvički in hrošči so sladek kruhek lačnim želodčkom. Koliko dobrot store s tem delom drobni pevčki našim sadjarjem, gozdarjem, vrtnarjem in kmetom in nam vsem! Ptičke so nepomirljivi sovražniki sadnih škodljivcev. Recimo sinička. Dnevno uniči skoraj toliko škodljivcev kot tehta sama. Požrešna kukavica je prav tako dobrotnica, saj vemo, da ni njenemu lačnemu želodčku nikoli zadosti. Res podtika svoja jajčeca sosedam, pa ji to škodo odpustimo, saj se odkupi s svojim delom. In mala rdečerepka? Petnajst ur dnevno pita svoj nenasitni zarod in uniči kakih tisoč žuželk dnevno. Strokovnjaki so ugotovili, da tvorijo škodljivci velik odstotek ptičje hrane. Poglejmo številke, ki nam povedo, koliko škodljivcev uničijo posamezne ptice. Od 100 % užite hrane pojé škodljivcev: škorec 99 %, muharji 98 %, škrjanček in ščinkavček 97 %, lesne sove in postovke 96 %, črni srakoper 90 %, rjavi 84 % itd.

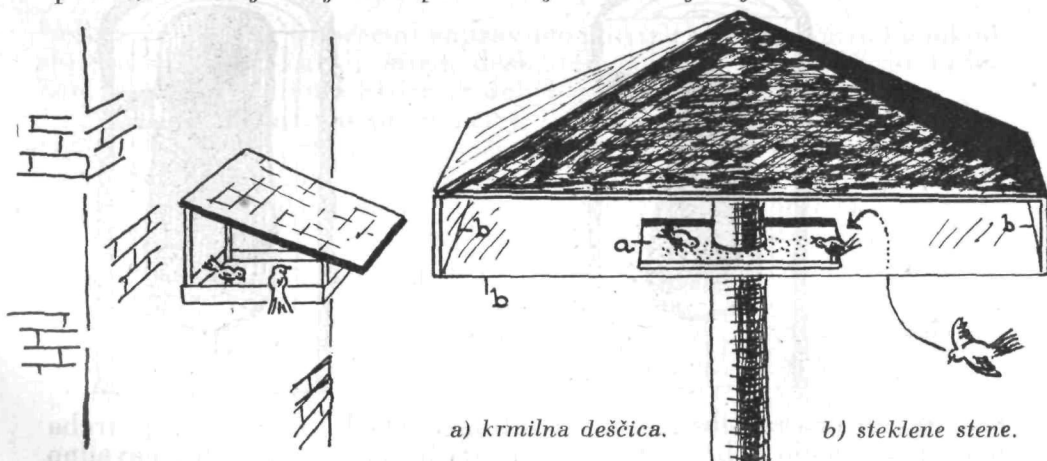
Škodljivci so med pernatimi vrtnimi stanovalci redki. Res škodljiv je rokovnjaček vrabček, pred katerim ni varno nobeno zrno, ne vrtni poganjki niti vsejano seme. Kar med perutnino si poišče zrnja, tako je vsiljiv in pedrzen. Pa tudi on uniči mnogo gosenic, ko pita svoj mladi rod.

Vidimo torej, da nam ptice koristijo. Žal pa se njihove vrste zelo redčijo. Marsikje jim manjka pogojev za redno življenje in življenjski obstanek. Mnogo je vzrokov, eden največjih pa je zima s svojimi neusmiljenimi spremljevalci mrazom, snegom in gladom. In prav v teh zimskih dneh je naša dolžnost, da pomagamo tem siromačkom. Stokrat

bo povrnjen naš trud. Selivci odpotujejo, ko zaslutijo hladnejše vreme, stalni stanovalci naših krajev pa večinoma nimajo sposobnosti, da bi odpotovali. Nekateri pa so bolj zdržljivi in lahko kljubujejo zimskim neprilikam. In tem lajšajmo dolge dneve s pokladanjem hrane, ko jim sneg prepreči pot do nje. Zato pomagajmo takoj! V vrtovih in sadovnjakih postavimo krmilne hišice. Pri teh je najvažnejše to, da so njihove strehe tako velike, da sega strešni rob daleč preko krmilne deščice, na katere potresemo hrano. Do hrane namreč ne sme priti mokrota, kajti mokra hrana je za ptice strup. Lahko pa natrosimo hrane ptičkom tudi na okna, na suha tla, pod gosto grmičje, nad podstreške — v glavnem na varna ter ob vsakem vremenu dostopna mesta. Moramo pa ptičke navaditi in privabiti že jeseni. Sicer dobe takrat še hrane v prirodi, a vendar jim le trosimo po malem, obilni pa postanejo ti obroki, ko pokrije sneg zemljo. Na pomlad, ko kopni sneg, pa obrok spet zmanjšamo. Ne pozabimo lepih ptičjih melodij, ki se na zimo spremenijo v otožno prošnjo:

»Dajte nam zrnja, dajte drobtin,
da nam preprečite bedni pogin.«

Pticam je treba dati primerne hrane. Najkoristnejše ptice so uničevalke žuželk. Torej jim najbolj ugaja mesna hrana: mesni ostanki, mastna oljnata semena in to: makovo, sončnično, laneno, konopljeno seme, oves, sesekljana slanina, pa tudi suhe drobtinice so v sili dobra hrana. Prav dobro in tečno hrano pa ptičkam lahko skuhamo. Zberemo mesnih in lojevih ostankov in jih skuhamo, vmes pa namešamo oljnatih semen in zrn. Ko je ta mešanica še tekoča, jo vlijemo v cvetlične ali podobne lončke in pustimo, da se ta mešanica strdi. Nato obesimo to na drevesne veje in ptički se hodijo sladkat. Ta hrana je res tečna in se ne pokvari, ker ji vlaga ne škoduje. Mastna hrana je ptičkam potica, ker daje največ toplote in je zato najboljša.

• Zidna krmilnica.

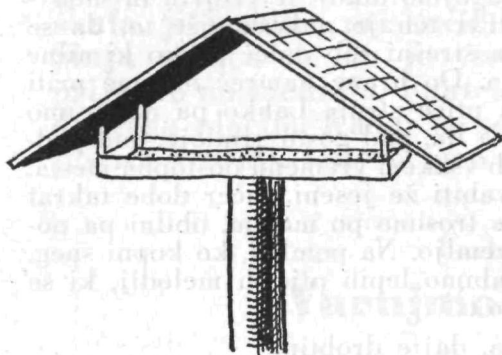
Najboljša krmilnica.

Krmilnice postavimo blizu gostega grmičja ali gostega vejevja, da se lahko ptički poskrijejo, če se prestrašijo ali jim preti nevarnost.

Ni zadosti le to, da nudimo v zimskih mesecih hrano, potrebno je tudi, da jim v času gnezdenja poskrbimo za stanovanje. Vemo, da so se razredčene ptičje vrste umaknile iz sadovnjakov tja, kjer se jim obetajo lažje okoliščine za bivanje. Pozimi jih privabi v okolico

hiš iskanje hrane. S krmljenjem jih navadimo na bližino hiš, obdržimo in ponovno jih privabimo s postavljanjem valilnic.

Vsako leto se vrnejo na spomlad selivci v naše kraje. Težke in dolge so njihove selitvene poti. Ponekod imajo za ptice selivke nalašč

Vrtna krnilnica

zgrajena ogromna pribežališča, da jim olajšajo težko življenje. Tudi posebne zakone imajo v večini držav. Ti prepovedujejo lovljenje in uničevanje ptic ter razdiranje njihovih gnezd. Zato tudi mi poskrbimo, da se bodo ptički radi naselili pri nas in se tu razmnoževali. Ni to težko — le domek, t. j. gnezdišča ali valilnice jim pripravimo. Oni, ki so preko zime uživali našo pomoč, navadno ostanejo. Tem pa se pridružijo selivci, ki se vrnejo. Pa ne prilete isti domovalci v naše kraje. Menjajo se. Trdijo, da prilete samci prvi. Poiščejo si domek

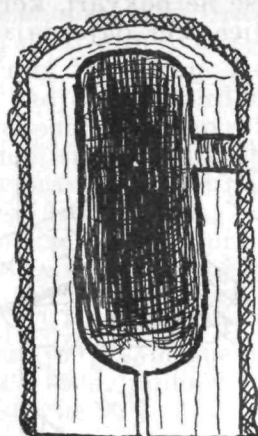
in čakajo samic. Če jima dom ni všeč, si izbereta novega.

Njihov domek oz. valilnice so različne oblike in različne velikosti. To zavisi od velikosti ptic, katerim je namenjen. Različne valilnice razobesimo po vrtovih, ptički pa bodo že sami našli med njimi sebi najprimernejše. Po priloženih slikah si oglejmo velikosti in oblike in čimprej na delo!

Najboljše so valilnice, ki so posnete po gnezdju, kakršnega izdolbe in uporabljajo žolna (sl. I.). Iz slik tudi razvidimo, kako je treba na-

Sl. I.
Žolnino gnezdo
v prerezu.

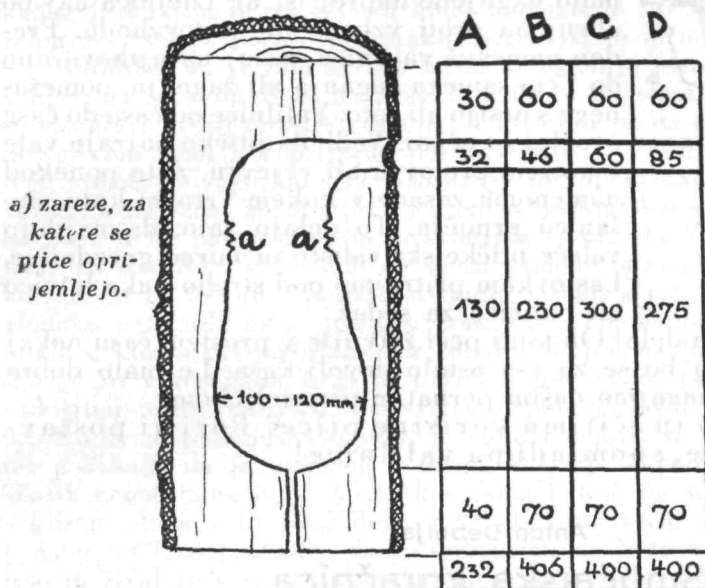

Sl. II.
Preprosto izdolbena valilnica.

praviti oziroma izdolbsti iz debela valilnice. Dveh kosov debela je treba in dleto ter malo dobre volje in podjetnosti, pa pojde! Poleg navadno izdolbene (sl. II.) valilnice izdelamo lahko po Berlepševem modelu ali vzorcu točno določene velikosti valilnic, torej s točnimi merami, ki so tudi na naši sliki napisane v milimetrih (sl. III.). Čim manjša ptica, tem manjša velikost, kot razvidite iz razporeda mer in seznama. Držite se v glavnem teh mer, pomnite pa še naslednje: Dno valilnice bodi 6—7 cm debelo zaradi mraza, stranice pa najmanj 1,5 cm. Na dnu valilnice prevrtamo 6 mm prostorno luknjico za odtok moče. Tudi mesto, kamor obesiš valilnico, zavaruj spodaj in zgoraj tako, da ne

morejo do nje ptičji neprijatelji (mačke, podlasice itd.). Za to služi ali mrežica ali pa obroč z navzven obrnjenimi žebli.

Za valilnice uporabimo borov, hrastov, jelšev ali smrekov les. Les mora biti res suh in deblo, iz katerega hočemo izdolbsti ptičji domek, naj bo najmanj 15 cm debelo. Streha valilnice je navadno hrastova deščica, debela 2 cm, a tudi pločevina ali strešna lepenka.

Vzorec A za:

sinice, brgleze, plezančke, pogorelčke, male detle itd.

Vzorec B za:

škorce, velike detle, maharje, pogorelčke.

Vzorca C in D pa za:

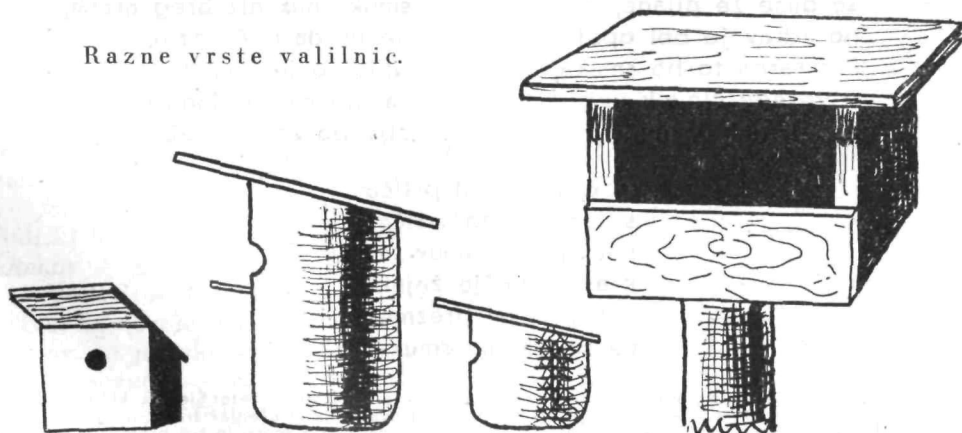
velike ptice, duplarje, veliko žolno, smrdo-karpo, zlatovranko, pastovke, kavke, sove in podobne.

Sl. III. Model Berlepševe valilnice z merami.

Nekaterim pticam (škorcem) napravimo pod izletnico paličico. Ponekod zbijejo valilnice kar iz štirih desk, teh pa ptice ne zasedejo rade. Zato le raje izdolbimo hišice iz debel po gorenjem vzorcu.

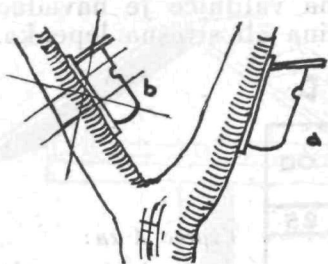
Ptičkam, ki pri nas prezimujejo, služijo te valilnice tudi kot prenočišča. Zato take valilnice namestimo po drevju že decembra, ostale pa meseca januarja. Večina duplarjev namreč zasede valilnice (zlasti selivci) šele spomladi in samo za čas valjenja (pogorelček, škorec).

Razne vrste valilnic.

Iz deščic zbita valilnica. Za škorce. Za male duplarje. Polodprta valilnica.

Zato nameščamo tudi polodprte valilnice, ki jih obesimo kake tri metre visoko. Valilnice obesimo na dorastlo drevje, primerno visoko (n. pr. sinički 3 m, škorcu 7 m itd.). Na vrt ne nameščajmo preveč valilnic. 2—3 manjše in 1—2 večji je dovolj za precej obsežen sadovnjak.

Namestitev valilnice.

a) pravilno.

b) nepravilno.

Seveda jih moramo dobro pritrditi, da jih veter ne ziblje, viseti pa morajo navpično in malo nagnjene naprej (sl. a). Izletnica naj bo obrnjena proti vzhodu ali jugovzhodu. Preden namestiš valilnice, nasuj na njihovo dno do 1 cm samega žaganja ali žaganja, pomešanega s prstjo ali šoto. Valilnice od časa do časa preglej in očisti. Vedi, da ptičke najraje vale v gostem grmovju ali vejevju. Zato ponekod namenoma zasade v kakem vrtnem kotu mešanico grmičja. To delajo zato, da najdejo valeče ptičke skrivališče in mirno gnezdnišče. Lastovkam pritrdimo pod streho kako letvico ali paličico za sedež.

Otroci, takoj na delo! Ob topli peči žrtvujte v prostem času nekaj za naše pevčke, saj bo še za vse ostalo dovolj časa. Le malo dobre volje je treba. Pomagajmo našim pernatim prijateljčkom!

Zato: Krmimo in ščitimo koristne ptice! Pozimi postavljajmo krmilnice, spomladi pa valilnice!

Anton Debeljak

Smučarska koračnica

Željan lepote zdoma
visoko smučar roma,
čeprav ni pot brez muk.
Za zdaj njegove dilce
še niso sedmomiljce,*
navzgor je polno kljuk.

Od čiste snežne mane
so duše že pijane,
no zdrav je bel opoj.
Prekrasna to bo smuka,
v veselju človek uka:
hahoj, hahoj, hahoj!

Ko vzpon je že pri koncu,
na srežu v gorskem soncu
pripravi vse za spust.
Oj telemark, oj slalom,
da ne bi kje za kalom
obležal težki hrust!

Ko dobro vse priveže,
smuk-smuk niz breg ureže,
ne gleda več nazaj.
Najprvo je Planica,
za njo morjá slanica,
obe pa zemski raj.

Dokler bo kaj pršiča,
se spleča do vršiča,
nato nizdol smuk-smuk!
Krasote božje žejni
v naravi mi brezmejni
se smučkamo smuk-smuk.

* Sedmomiljce, sedmomiljke, prim. sedmomiljske čevlje v pravljici »Peter Šlemil«, ki jo je spisal Adelbert von Chamisso (reci Šamisso, 1781—1838), nemški slovstvenik in učenjak francoskega rodu, izseljen ob velikem prevratu 1790. Peter Schlemihl je vragu prodal svojo senco in kot brezsenčna oseba se zdi sumljiv ljudem. V zameno pa je dobil od dušegubca čudežne škornje, ki mu omogočajo sedem milj dolge korake.

O zlata otroška doba

Stopajoč za živaljo, ki je sama dobro poznala pot ter jo je bilo treba samo tu pa tam s svarečim »nooo!« opomniti, da je pastir za njo buden, kadar je kakšna krava ali vol hotel mimogrede šavsniiti po nedovoljenem zelenju — sem v počasnem koraku razmišljal to in ono.

Najbližja mi je bila seveda misel na zgodnje jutro, ko sem se napotil v hlev, da spravim žival na pašo... Ko sem bil stopil čez hlevni prag, so se vse glave živali obrnile k meni. Zdelo se mi je, da me s svojimi svetlimi in velikimi očmi kar prijazno pozdravljajo. — Posebno, če je bilo zunaj lepo vreme, da je sijalo sonce, so krave in volički kar nestrpnost nategovali verige, s katerimi so bili prikljenjeni k jaslim. Ko sem eno kravo odpel od jaslí, se je jadrno obrnila in skorajda stekla skozi hlevna vrata iz poltème na dvorišče, ki je bilo od sonca rumeno obžarjeno. Tam zunaj pred hlevom je za trenutek obstala, dvignila visoko glavo, razširila nozdrvi ter globoko potegnila sveži jutranji zrak vase. Potem pa so druga za drugo hitele h koritu pri vodnjaku ter čakale, da jim navlečem vode. S kakšno slastjo so v resničnih kravjih požirkih pile svežo vodo. In bolj ko sem z dolgimi, zateglimi žvižgi požvižgaval, bolj je žival slastno pila.

Ko se je posamezna napila, je stopila, počasi se obračajoč, od korita ter počakala, da jo pripnem k drugi, k tretji, k četrti. Nekatera je bila včasih nepočakana in je hitela kar sama k lesi, da sem jo moral ustaviti s klicem »hooo!« In Irsa, Bela, Siva ali Erna se je ustavila in se ozrla k meni ter lepo počakala, da jo tudi pripnem. Nato sem pobral bič, odprl leso in žival je s svojo pozibavajočo se hojo dobrovoljno hitela čez trato sredi vasi tja gor mimo dvestoletne lipe, dobro vedoč, da jo čaka tam na »gornjem vrtu« osvežujoča paša. Tu pa tam je katera mimogrede hlastnila po zelenju, ki je sililo čez plotove vrtov in s tem zadrževala druge, ki so jo pa spet potegnile za sabo. In ko sem jih prignal na pašnik — hoj, to je bilo veselje, ko sem jih razpel. Razpršile so se vsaka na svojo stran in hlastno mulile travo...

Jaz pa sem se vlegel znak in zrl gor v čisto, modrino neba.

Najlepše je bilo, če sem gnal svoje kravice kam na pašnik sredi njiv. Posebno v poletju, ko je že zrelo žito in je v lahnem vetru pošumevalo ter s svojim težkim klasjem pozvanjalo... A visoko gori pod nebom je žvrgolel škrjanček.

In iz daljave se je slišalo priganjanje kmeta, ki je ali oral ali vlačil z brano...

Nenadno sem zaslišal daljno bobnenje — vlak! Dvignil sem se na komolca in videl, kako tam daleč leze čez polja in mimo gozdov železna kača, puščajoč za sabo bel dim, ki se je počasi dvigal in se polagoma razblinjal.

Stroj je zažvižgal! — Včasih je bil to vrisk mojega srca, včasih pa tudi krik bolesi, ko sem si ob koncu počitnic vendarle že spet želel domov. Domov — k ateju in mami!

Vsak človek je pač tako ustvarjen, da zahrepeni po čem ter res tudi uživa, ko doseže, kar si je želel — a kmalu zahrepeni spet drugam; najrajši domov, če je tako srečen, da ima res prijeten in topel dom.

Pa seveda — čez deset mesecev, ob koncu šolskega leta, sem spet težko pričakoval tistega dne, ko se spet odpravim na počitnice. Kar predstavljati si nisem mogel one čudovite sreče, ko bo res prišel trenutek, ko bom s sestrama, z atejem in mamo na prijaznem kolodvoru stopil iz vlaka, da se

napotim po senčnem drevoredu skozi starodavno rimsko mesto, ki je tudi polno mojih otroških spominov, tja proti široko in težko se valeči reki, da bom stopal čez bobneči stari leseni most ter krenil tam na desnem bregu reke po široki beli cesti proti očetovi rojstni vasi.

In ko je končno tudi tisti dan prišel ter sem krenil s široke ceste ter zavil na levo v zgornji del vasi, ki ga ločijo od spodnjega dela raztezne njive in travniki, sem se neizmerno veselil onega svečanega trenutka, ko bom stopil na prelazu čez plot in se po ozki poljski poti namenil proti »hiši mojega očeta«.

Tista poljska pot je zelo ozka, tako ozka, da dva ne moreta hoditi vštric po njej ter se vije med njivami. Na zadnjih njivah na desni in levi te poti je navadno rasla koruza, ki je bila tedaj, ko sem prihajal na počitnice, že tako visoka, da je otroku segala čez glavo. Čutil sem hlad njenega sočnega steblovja in usnjato žilnatih listov ter nisem videl nikamor drugam kot na ozko pot pred sabo, a na desni in levi v »koruzni gozdu«, kjer so me prijazno pozdravljali svežerumeni cvetovi buče, po katerih so brnele pridne čebelice, izginjale globoko v njih kelihih, počasi lezle iz njih, se na robu cvetnega lista, site medu in obtežene s cvetnim prahom, nekoliko odpočile ter se vse težke dvignile v zrak, da poleté vsaka proti domačemu uljnaku v svoj panj.

Ko sem stopil iz koruze s poljske poti na cesto, ki pelje na levo k vaški cerkvi na nizkem griču, na desni pa do glavne ceste od mesta tja proti črni romarski cerkvi, sem obstal navadno ob znamenju. To je bil križ, ograjen s plotom, ob njem pa je rastlo gosto grmičje. Ozrl sem se na Krista in milo se mi je storilo, ko sem videl, da so ga dekleta ovenčala s svežim poljskim in travniškim cvetjem. A stalen okras temu križu so bili umetni venci s pestrimi rožami. Vedno sem se čudil, da morejo kmečka dekleta s svojimi od dela okorelimi rokami pričarati iz raznobarnega bleščečega se papirja take lepe umetne cvetove ter jih z izbranim okusom povezavati v vence, s katerimi s pobožnostjo in v strahu božjem krasijo zdaj Krista na križu, zdaj Marijo v kapelici...

Od znamenja sem se že lahko zazrl proti domačiji, na katere pragu nas je svojčas pričakovala naša dobra babica, po njeni smrti pa stric Jurij, novi gospodar, a ko se je on preselil v večnost, njegov sin ter njegova kot mravlja pridna žena, preprosta kmečka ženska, ki ji je bil ves smisel življenja delo ter ljubezen do moža in otrok, do travnikov, njiv, do gozda, do — živali...

Še nekaj minut in prišel sem do lese, ki je zapirala pot v vas. Kolikokrat smo se »pjebiči«, kadar smo pasli sredi svinje, veselo stepli za to leso, ko smo zaslišali od daleč bližajoči se koleselj, ki se je vračal iz mesta, ter smo dirjali, kolikor so nas nesle noge, da bi si izvojevali prostor ob koncu lese, jo koleslju odprli in dobili zato v dar novc ali pa — zemljo.

Stisnil sem se torej skozi to leso v vas in že sem bil tik očetove rojstne domačije. Šel sem mimo skednja in moj pogled je obvisel ob njegovem okenčku, ob katerem sem tolikokrat zleknjen na senu v skednju ležal in zrl ven zdaj ob deževnem dnevu, če nisem mogel gnati na pašo, ko je dež tako prijazno šepetajoč rosil na slamnato streho nad mano, zdaj sredi noči ob luninem svitu, ki je obilil trato na vasi s tako sanjsko mehko — ali pa sredi temne noči, ko so viseli nad vasjo svinčeno težki oblaki ter sprva grozeče in pritajeno pogrmevali, dokler ni treščil iz njih z jeklenim udarcem krvavorumen blisk — ter se je nato vlila mrzla ploha.

Še nekaj korakov mimo hlevnih okenčkov, mimo oken hiše — in že sem bil pri vratcih na dvorišče, ki sem jih naglo odprl in stekel babici, teticam in stricu v naročje...

(Dalje.)

Dragi g. urednik!

Prav lepo se Vam zahvaljujem za nagrado, ki ste mi jo poslali. Danes Vam pišem majhno pismo. V šoli beremo povesti iz »Vrtca«. Najlepša je povest »Morje je prebrodil«. Tretje leto sem že naročnica »Vrtca«. Zelo sem ga vesela in komaj že čakam drugega. Prav lepo Vas pozdravlja in Vam želi, da bi Vam Miklavž veliko prinesel,

Meglič Ivanka,
uč. III. razr.
v Rožnem dolu.

Cenjeni g. urednik!

Letos sem prvo leto naročnica »Vrtca«. Zelo mi ugaja. Trden sklep imam, biti naročnica še vnaprej. V našem razredu je mnogo naročnikov in naročnic tega prelepega mladinskega lista. Ves razred z učiteljem vred ga z veseljem prebira.

Tukaj je zapadlo že zelo veliko snega. Odrasli ljudje so žalostni, ker jim je polumil mnogo sadnega drevja, toda mi otroci smo ga vseeno veseli. Začeli smo vleči sanke izpod streh in se hodimo sankat.

Upam, da moje prvo pismo ne bo romalo v Vaš požrešni in nenasitni koš.

Iz srca pozdravlja Vas in vse naročnike »Vrtca«

Vaša **Marija Zalokar,**
učenka VI. razr. Ij. šole
v Kostanjevici ob Krki.

Spoštovani gospod urednik!

Pišem Vam prvo pismo in upam, da ga boste sprejeli. Doma sem iz Hotederšice. Vem, da se od tod letos še nihče ni oglasil in zato upam, da je to prvo pismo iz našega lepega kraja. Smo skoraj vsi naročeni na »Vrtec«. Jaz ga imam že dve leti. Letos mi zelo ugaja povest »Morje je prebrodil« in »Hišica v čevljuc«.

Upam, da tega mojega prvega pisma ne boste vrgli v koš. Drugič se bom oglasila z boljšo vsebino, če bo mogoče.

Pošiljam Vam pozdrave čez hribe in doline.

Nagode Jožefa,
učenka VI. razr. ljudske šole
v Hotederšici.

Cenjeni gospod urednik!

Pišem Vam prvo pismo in upam, da ga ne boste vrgli v koš. Pri nas je huda zima, a vendar je lepo. V prostem času se bomo že hodili sankat. Vsako nedeljo je prišlo veliko izletnikov, samo Vas nisem nikdar videla. Mogoče boste imeli pozimi več časa, da boste tudi Vi prišli na Brezovico. Potem pa bi se lahko skupaj sankali.

Vaš »Vrtec« vsak mesec komaj čakam. Beremo ga radi vsi v družini.

Pismo končam, ker se bojim, da bi bilo predolgo in bi ga vrgli v koš. Povedala Vam bom pa še mnogo, če se boste prišli sankat.

Prisrčno Vas pozdravlja

Smrtnik Nada,
učenka IV. razr.
na Brezovici pri Ljubljani.

Spoštovani gospod urednik!

Danes Vam pišem prvo pismo, za katero upam, da ne bo romalo v tisti Vaš nesrečni koš. Doma sem iz lepe vasi Podpeči, pa sedaj sem tudi zelo rada na peči. V šolo hodim pa v sosedno vas Jezero. V naši vasi imamo tudi štiri apnenice in krasen kamnolom.

Jaz sem že štiri leta naročnica našega lista »Vrtca« in ga z veseljem prebiram. Zelo rada rešujem skrite stez ce.

V našem razredu smo dobili novo g. učiteljico in jo imamo zelo radi. Vsak dan nam g. učiteljica čitajo naš list in tudi druge zanimivosti.

Upam, da boste objavili to pismo v prvem listu in Vas prav lepo pozdravljam.

Ivanka Zdešarjeva,
učenka VI. razr. viš. ljudske šole
na Jezeru.

Spoštovani g. urednik!

Sedaj se tudi jaz oglašam v »Vrtcu«, ki ga zelo rada čitam. Naša fara je Rakitna. To je zelo lepa vasica, kamor pride dosti ljudi na počitnice. Pošiljam tudi prošnjo, da se moje pismo objavi v prihodnji številki. Upam, da se ogne Vašega požrešnega koša. Se bom še kaj oglasila. Vas iskreno pozdravlja Vaša naročnica

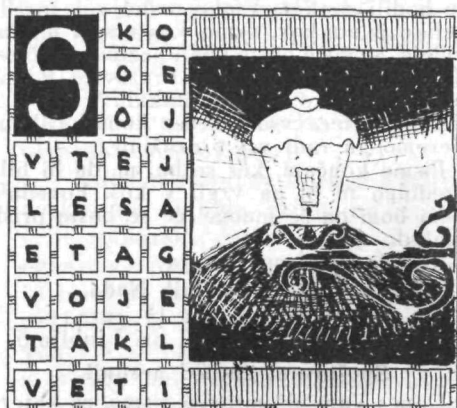
Sušteršič Jožefa,
učenka III. razr. višje lj. šole
v Borovnici.

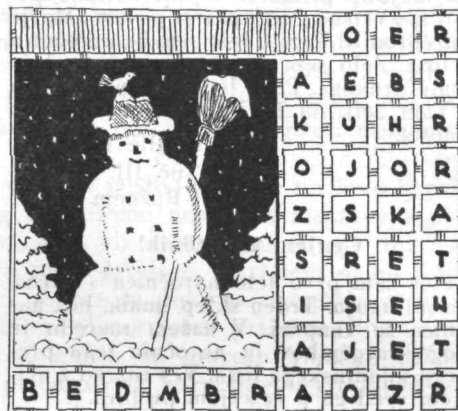
SKRITE STEZICE ODKRITJE RESNICE

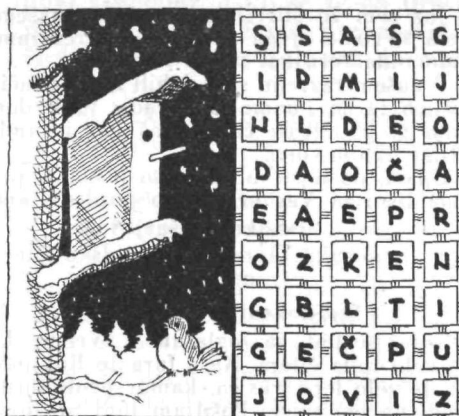
1

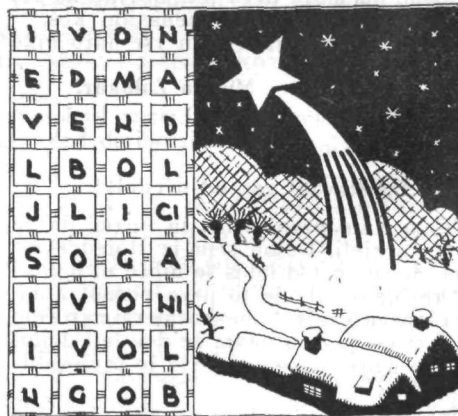
3

2

4

Rešitve do 1. februarja 1942 na uredništvo »Vrtca«, Ljubljana, Ulica 3. maja št. 10. — Osem izžrebanih reševalcev bo dobilo lepe nagrade.

Ciuha Anica, Živec Metod, Bergant Francka, Božnar Ivana, Jankovič Julka, Planinšek Ivanka, Sečnik Marija, Ciuha Ladko, Fatur Branko, Pečenik Tone, Smolec Ivan, Podobnikar Ciril, Galič Anton, Ciuha Ivanka, Zalaznik Milka, Zadnikar Francka, Kožuh Mimi, Suhadolc Francka, Rotar Mimi, Bebenec Nada, Korenčič Tončka, Omejec Ivanka, Babnik Ivanka, Košir Marjanica, Puc Marija, Zalaznik Zlatka, Bricelj Franc, Košir Cilka. — *Fara pri Kočevju*: Jakšič Ivanka. — *Gradac*: Strukelj Marija, Jakše Ivanka. — *Griblje*: Totter Jakob, Štravs Cilka, Jakofčič Pepa, Brodarič Marija, Križan Marija, Sterk Vida, Šegina Marija, Bahor Marija, Strucelj Vid, Črnič Vid, Jaklič Franc, Milek Lojze, Križan Jože, Kralj Tone, Željko Ivan, Furjanič Tone, Štravs Janez, Jakofčič Ivanka, Šimec Julij, Željko Alojzij. — *Št. Jurij*: Gale Ivan, Stefe Alojzij, Mohar Franc, Šerjak Franc, Kocman Franc, Janežič Stanislav, Javornik Herman, Boh Anton, Virant Janez, Skubic Marija, Sever Julijana, Šerjak Mihaela, Strukelj Ana, Krampelj Jožefa, Hribar Jožefa, Valentinčič Franciška, Usenik Olga, Dolinšek Marija, Pritekel Rozalija, Prime Ana, Borštnik Jera, Tomšič Ivana, Steh Ana. — *Kočevje*: Preželj Špela. — *Ljubljana*: Föderpsperg Andrej, Sivec Sanda, Puc Jože, Repež Stanko, Vičič Miranda, Kmet J., Medvešek Dragica, Remec Mihec, Ravbar Zofija, Duhovnik Anica, Šerbec Vojmil, Jerman Majda, Bezljaj Dušan, Bano Milena, Strniša Breda, Matoz Marija, Zupančič Pavla, Koman Milica, Česnovar Jožef, Galič Zvonka, Skvarča Stanko, Jevnikar Danica, Galič Andreja, Segatin Albina, Turk Marija, Čuk Zlata, Kramar Vida, Pavlovčič Antonija, Mohorič Verena, Tergrlav Ivan, Rott Joško in Marija. — *Loški potok*: Zbačnik Ivko, Bartol Ivan, Košir Franc, Rojc Matilda, Debeljak Ivana, Rojev Tilka, Pintar Pavla, Bartol Pepca, Knavs Dana, Lavrič Olga, Turk Antonija, Kordiš Alojzij, Košmerlj Pavla, Šega Marija, Kordiš Pavla, Benedičič Mohor. — *Novo mesto*: Zveglič Alojzij, Logar Gorazd in Alenčica, Seničar Jože. — *Št. Peter pri N. m.*: Jovan Aldo, Lapajne Andi, Jakše Justina, Florjancič Gabrijela. — *Podlipa*: Cankar Vincencij. — *Podzemelj*: Tomc Miko. — *Polhov Gradec*: Petrovec Janez. — *Rakek*: Korenčič Franc, Frelj Minka, Jerič Dimitrij, Tekavec Franc. — *Ribnica*: Lesar Irena, Jordan Stanka, Malner Angela, Smalc Franciška, Virant Ana, Mate Nežka. — *Rožni dol*: Rauh Stanko, Pavše Zinka, Meglič Ivana, Marolt Slavko, Jakša Antonija. — *Stična*: Gruden Ivanka, Jakoš Anica, Čož Vera, Strmole Angela, Medved Alojzija, Lavrič Gabrijela, Lampret Jožefa, Brezovec Anica, Zupančič Angela, Kosten Jožefa, Čebular Marija, Šiška Milica, Kavšek Elica, Borštnar Marija, Zupančič Marija, Roglič Ana, Hribar Pepca, Mestnik Jožefa, Bive Angela, Lazar Ivan, Borštnar Ignacij, Ceglar Alojzij, Kosce Jože, Strmole Ivan, Vahčič Aleksander, Lazar Nikola, Klemenčič Avgust, Medved Ignacij, Omahen Avguštin, Rojc Franc, Škufca Stanko, Anžlovar Milan, Berčon Jože, Grabljevec Jože, Grčman Ciril, Hrast Avguštin, Kozlevčar Ign., Omahen Anton, Sadar Janez, Trpin Ivan, Zupančič Adolf, Ceglar E., Zupančič Jože, Jerič Ana, Kastelec Albina, Kastelec Angela, Koprivnikar Marija, Kralj Ana, Marinšek Vera, Miglič Terezija, Potočkar Jožefa, Pušljar V., Smrekar Antonija, Strmole Amalija, Zeletelj Dragica, Žitnik Milena, Leskovec Branko, Zajec Marija, Markovič Marija, Godec Gvidon, Strmole Marija, Kavšek Anton, Piškur Julči, Kek Milan, Omahen Alojzij, Ceglar Jožefa, Marijin vrtec, Meglič Malči, Škufca Tone, Kutnar Alojzija, Korelc Dora. — *Šmihel pri N. m.*: Gazvoda Joško. — *Vel. Poljane*: Jamnik Janez, Cvetka in Jože. — *Vrhnika*: Podnebšek Janez. — *Žalna*: Šeme Alojzij, Jamnik Anton, Hren Ludovik, Novljan Marija, Rozman Marija, Koščak Anica, Rosi Francka, Novljan Alojzija, Strle Marija, Miklič Rozalija, Okorn Ana, Koščak Marija, Križman Štefka, Uršič Julka, Fink Francka, Javornik Angelca, Matjažič Anica, Kastelic Jožefa, Javornik Verica.

3 uganke so rešili: *Grahovo pri R.*: Tavželj Marija. — *Grosuplje*: Trošt Slavko. — *Ljubljana*: Kemperle Zora, Milavec Anton, Milavec Vincencija, Lubej Branko. — *Št. Peter pri N. m.*: Jakše Pavla, Rifelj Kristina.

Po nekaj ugank sta rešila: Ulaga Darko in Klun Marija.

Izzrebani so bili in dobe nagrade: *Dobrepolje*: Strnad Julka. — *Dobrova*: Živec Metod. — *Griblje*: Brodarič Marija. — *Št. Jurij*: Virant Janez. — *Loški potok*: Debeljak Ivana. — *Ribnica*: Mate Nežka. — *Stična*: Miglič Terezija. — *Žalna*: Rozman Marija.

Naročnike nujno prosimo, da poravnajo čimprej zaostalo članarino. Tudi od tega je odvisno pravočasno izhajanja lista.